

Janika Lehtinen

”Musta tuli nössömpi”

Kokemuksia nuoruuden parisuhteen vaikutuksista.

Opinnäytetyö

Kevät 2018

SeAMK Sosiaali- ja terveysala

Sosionomi (AMK)

SeAMK

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Sosiaali- ja terveysalan yksikkö

Tutkinto-ohjelma: Sosionomi (AMK)

Tekijä: Janika Lehtinen

Työn nimi: "Musta tuli nössömpi" – Kokemuksia nuoruuden parisuhteen vaikutuksista.

Ohjaaja: Katariina Perttula

Vuosi: 2018 Sivumäärä: 55 Liitteiden lukumäärä: 2

Nuoruus on elämänvaihe, jossa lapsesta kasvaa vähitellen aikuinen. Nuoruuteen liittyy valtavasti sekä fyysisiä-, psyykkisiä- että sosiaalisia muutoksia ja kehitystehäviä. Murrosiän kuluessa nuori on herkillä sekä sisäisille, että ulkoisille vaikutteille ja erilaiset kokemukset saattavat näytellä suurta roolia identiteetin sekä minäkuvan kehittymisessä. Nuoruudessa myös seksuaalisuus kehittyy ja ensimmäisiä parisuhde kokeiluja syntyy. Tyypillisesti nuoruuden parisuhteet ovat lyhyitä, mutta mitä tapahtuu, kun suhde on verrattain pitkä ja vakava.

Opinnäytetyössä tutkittiin nuorten kokemuksia pitkän parisuhteen vaikuttavuudesta. Tutkimuksen päämäärä oli selvittää millaisia negatiivisia ja positiivisia kokemuksia nuorilla oli ja miten seurustelusuhteet vaikuttivat nuoruuteen. Yhtenä tutkimukseni tarkoituksena oli myös selvittää, vaikuttiko parisuhde identiteetin ja itsetunnon kehitykseen. Tutkimuksen tarkoituksena oli kuulla suhteen merkittävydestä suhteen osapuolelta itseltään ja selvittää oliko joku mahdollisesti puuttunut alaikäisten seurustelusuhteen kulkuun.

Tutkimus toteutui laadullisia tutkimusmenetelmiä käyttäen. Aineistoa kerättiin teemahaastattelujen avulla. Haastateltavia oli lopulta kuusi, joista puolet oli asunut nuoruusaikansa sijoitettuna lastensuojeluyksikköön. Haastateltavat olivat kaikki täysi-ikäisiä, jotka muistelivat nuoruudessa koettua suhdetta ja kertoivat kokemuksia siitä. Haastatteluissa kävi myös ilmi se, miten he kokivat vanhan suhdehistorian näyttävyyden tai vaikuttavan tänä päivänä. Haastattelujen jälkeen aineistoa käytiin läpi aineistolähtöisen analyysimenetelmän avulla.

Tutkimuksen tuloksista on havaittavissa, että suurimmalla osalla nuorista on positiivisia kokemuksia seurustelusta ja he pitävät sitä merkityksellisenä elämäkokemuksena. Haastateltavilla oli yhteneviä kokemuksia siitä, kuinka parisuhde kasvatti itsetuntoa ja tasasi nuoruuden kuohuntoja. Kokemus aikuistumisesta suhteen myötä oli myös tavallinen.

Avainsanat: nuoruus, parisuhde, seurustelu, laadullinen tutkimus

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Health Care and Social Work

Degree programme: Degree Programme in Social Services

Specialisation: Bachelor of Social Services

Author/s: Janika Lehtinen

Title of thesis: "I became sissier" - Experiences of the effects of youth relationships

Supervisor(s): Katariina Perttula

Year: 2018

Number of pages: 55

Number of appendices: 2

Youth is an episode of life when a child became an adult. There are lots of physical, mental, and social changes in the episode of youth. During the puberty, a young person is very sensitive to impressions which can affect both internally and externally, and different experiences can play a major role in the development of identity and self-image. In youth sexuality is developing and there are also first experiences of relationships. Typically, the relationships in youth are short, but what will happen when relationship will be longer and more serious.

In this thesis, I have been researching experiences of youngsters to see how the long relationships have affected them. The target in this research was to find out what kind of negative and positive experiences the youngster has and how the relationships affect their youth. One purpose of this research was also to solve out how the relationship affect the development of identity and self-esteem. As a researcher, I wanted to hear about the importance of the relationship from the youngster itself and solve out if someone has probably meddled about the relationship.

I used qualitative methods in this research. I collect data by theme interviews. There were six persons in these interviews, which half of them have lived in the children welfare institution during their youth. All the interviewed persons were full of age and remembered their relationships and told the experiences of the relationships in these interviews. It turned out in the interviews how they felt their relationship history nowadays. After the interviews the data was processed by using an analytical method.

As a result, most of the youngsters have positive experiences about their relationships and they kept it as a significant experience of life. Interviewed persons have similar experiences of how the relationship boost self-esteem and it balanced the bubbling of the youth. The experience of maturation was also regular.

Keywords: youth, relationship, dating, qualitative research method

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ	4
1 JOHDANTO.....	6
2 NUORUUSAIKA	8
2.1 Nuoruuden kehitystehtävät.....	9
3 FYYSISET MUUTOKSET	11
4 PSYKKISET MUUTOKSET	13
4.1 Nuoruuden kriisit ikäkausittain.....	13
4.1.1 Varhaisnuoruus.....	14
4.1.2 Keskinuoruus	15
4.1.3 Myöhäisnuoruus.....	15
4.2 Itsetunto	16
5 SEKSUAALISUUS	18
6 PARISUHTEESSA NUORENA.....	22
6.1 Ongelmia parisuhteessa	23
6.2 Ero.....	24
7 NUORI SIJAISHUOLLOSSA.....	25
8 TUTKIMUSPROSESSI.....	28
8.1 Tutkimuksen toteutus.....	28
8.2 Tutkimuskysymykset.....	30
8.3 Aineiston purkaminen ja analysointi	31
8.4 Tutkimuksen luotettavuus.....	32
9 TUTKIMUSTULOKSET	34
9.1 Nuoruuden parisuhteen positiiviset vaikutukset.....	34
9.2 Nuoruuden parisuhteen negatiiviset vaikutukset	37
9.3 Aikuiset suhteen vartijoina.....	41
9.4 Eron kokemus	42
10 JOHTOPÄÄTÖKSET.....	45

11 POHDINTA	50
LÄHTEET	52
LIITTEET	55

1 JOHDANTO

Nuoruus tarkoittaa lapsuuden ja aikuisuuden väliin sijoittuvaa kehitysvaihetta. (Aalberg & Siimes. 2007, 15). Nuoruudessa yksi keskeisimmistä kehityksellisistä päämääristä on vanhemmista irtautuminen ja itsenäistyminen. (Santalahti 1.6.2018.) Robert J. Havighurstin teorian mukaan nuoruuden olennainen kehitystehtävä on myös parisuhteeseen, avo- tai avioliittoon valmistautuminen sekä parisuhteen muodostus. (Lyytinen ym. 2000, 113-114.)

Oman työhistoriani ja taustani vuoksi olen lukenut paljon nuoriin liittyvää kirjallisuutta sekä ollut päivittäin nuorten kanssa tekemisissä. Parisuhteita tulee ja menee, mutta tutkimuksia niiden jättämistä jäljistä ei ole juurikaan tehty. Omassa opinnäytetyössäni tutkin nuoruuden parisuhteiden vaikuttavuuksia nuorten kokemana. Peruskouluikässä seurustelusuhteen pituus on tyypillisesti lyhyt (Santalahti 1.6.2018). Oma tutkimukseni kohdentui kuitenkin sellaisiin parisuhteisiin, jotka olivat olleet tyypillisiin nuoruuden parisuhteisiin verrattain pitkiä ja vakavia. Tutkimukseeni osallistui kuusi henkilöä, joilla kaikilla oli ollut seurustelusuhde alle 18 – vuotiaana. Haastateltavat olivat kaikki täysi - ikäisiä henkilöitä, jotka kertoivat kokemuksistaan taaksepäin muistellen. Suhteen pituudet vaihtelivat puolesta vuodesta kahteen vuoteen. Yksi haastateltavistani oli edelleen samassa parisuhteessa ja pituutta suhteelle oli ehtinyt jo kertyä kahdeksan vuotta.

Tutkimuksessani olin erityisen kiinnostunut siitä millaisia vaikutuksia suhteilla on ollut negatiivisessa tai positiivisessa mielessä muuhun elämään sekä itsetuntoon. Halusin myös selvittää, onko lastensuojelussa asuneilla nuorilla erilaisia kokemuksia parisuhteista kuin ydinperheessä asuneilla. Siksi valitsin haastateltavani niin, että puolilla heistä oli lastensuojelutausta. Santalahti (2018) toteaa, että nuoruuden seurustelusuhteella saattaa olla itsetuntoa kohottava vaikutus. Toisaalta huonon seurustelukumppanin tai vaikean suhteen myötä itsetunto voi kuitenkin heiketä tai jopa romahtaa. Artikkelissa kerrotaan myös, että varhaisnuoruudessa ei tyypillisesti vielä solmita vakavia seurustelusuhteita, vaan suhteet jäävät lyhyiksi ja niitä saattaa olla useampia. Vaikka suhteet ovat lyhyitä, ne ovat yleensä hyvin merkityksellisiä esi-

merkiksi nuoren kehityksen ja itsetunnon kannalta. Suhteet ovat tärkeitä ja opettavaisia kokemuksia nuorelle. Seurustelleessaan nuori opettelee toisen huomioonottamista, yhdessäoloa ja omien rajojen turvallisina pitämistä. (Santalahti 1.6.2018.)

Sosiaalialalla työskentelevien ammattilaisten on tärkeä tietää nuoruuden ikävaiheen merkittävydestä ja parisuhteista osana sitä. Nuoruusikää on kutsuttu elämän toiseksi mahdollisuudeksi. Nuorena mahdolliset lapsuudessa koetut ongelmat on mahdollista kohdata uudelleen, ottaa ne hallintaan ja kehittyä niistä yli. (Nurmiranta ym. 2009, 73.) Nuoruudessa tapahtuvaan kehitykseen ja identiteetin sekä minäkuuvan kunnolliseen kehitykseen nuori tarvitsee peilejä muista ihmisistä. Vanhemmistaan irtautumassa oleva nuori ei enää kelpuuta pelkkiä vanhempia peileikseen. Nurmiranta ym. 2009, 78.) Parisuhde on ihmiselämän yksi merkityksellisimmistä suhteista, myös nuorilla. Hyvinvoiva parisuhde lisää henkistä hyvinvointiamme joka taas heijastuu kaikkialle lähiympäristöömme ja tekemisiimme. Turvallinen parisuhde luo pohjaa itsearvostukselle, kasvulle ja kehitykselle. (Väestöliitto 1.6.2018.)

Oman työkokemukseni myötä olen huomannut, että nuorten parisuhteita vähätellään usein. Aikuisten lisäksi lyhyitä suhteita vähätellään myös nuorten keskuudessa. Kaikki suhteet, vaikka kahden päivän mittaiset, ovat tärkeitä vaiheita seksuaalisuuden kehityksessä sekä ihmissuhdetaitojen opettelussa. (Väestöliitto 1.6.2018.) Nuoruusiässä seurustelun koetaan jostain syystä olevan merkityksettömämpää kuin aikuisiällä solmitut suhteet. Mielestäni sosiaalialan ammattityössä on tärkeää huomioida parisuhteet merkittävänä osana nuoruuden välttämätöntä kehitystä. Omalla opinnäytetyölläni halusin tuoda seurusteluun liittyviä tunteita ja kokemuksia esille nuorten näkökulmasta ja heidän kertomanaan.

Opinnäytetyössäni avaan ensin aiheen taustalla olevaa teoreettista viitekehystä. Ensimmäisissä luvuissa käydään läpi sitä, millainen ajanjakso nuoruus on niin fyysisestä kuin psyykkisestäkin näkökulmasta. Käyn läpi nuoruuden kriisejä sekä kehitystehtäviä, unohtamatta seksuaalisuuden kehittymisen prosessia. Käsittelen myös parisuhteita teorian kautta ja avaan näkökulmaa sille, millaisista syistä nuoria sijaishuollossa ylipäättään asuu. Luvussa yhdeksän kerron tutkimukseni luonteesta ja tutkimusprosessin etenemisestä. Seuraavana esittelen tutkimukseni tuloksia sekä teen niistä johtopäätöksiä. Opinnäytetyö päättyy omaan pohdintaani.

2 NUORUUSAIKA

Tässä luvussa käsitellään nuoruutta elämänvaiheena yleisellä tasolla sekä perehdytään nuoruusiän kehitystehtäviin.

Nuoruus on siirtymäkausi, jossa lapsesta kasvaa aikuinen. Nuoruusiän kuluessa tapahtuu huomattavia psyykkisiä ja fyysisiä muutoksia. (Nurmiranta ym. 2009, 72.) Ahon ym. (2008, 18) mukaan nuoruusikä on erityisen arvokas ja merkittävä vaihe, sillä silloin rakennetaan perustuksia aikuisuutta varten. Lapsuuden ja nuoruuden tapahtumat ovat looginen polku kohti aikuisuutta. Kaikki kokemukset lapsuudessa ja nuoruudessa värittävät myöhempiä vaiheita elämässä. (Kortesniemi-Poikela & Cacciatore 2010, 15.)

Elämänvaiheena nuoruus on sidoksissa elämäämme aikaan ja kulttuuriin. Länsimaissa ja tänä aikana nuoruus voi kestää jopa parikymmentä vuotta. Joissain kulttuureissa nuoruutta ei varsinaisesti pidetä elämänvaiheena, vaan lapsesta tulee aikuinen jonkun tietyn iän tai siirtymäriitin jälkeen. (Lyytinen 2000, 256.) Meidän kulttuurissamme nuoruus on helppo määritellä alkavaksi siitä hetkestä, kun fyysiset muutokset, eli puberteetti alkaa. Sen sijaan on haastavaa määritellä mihin nuoruus loppuu ja aikuisuus alkaa. (Nurmiranta, Leppämäki & Horppu 2009, 72.)

Länsimaissa nuoruusikä on assosioitunut villeihin irtiottoihin, kapinonttiin ja riippumattomuuteen: Läheisimpänä kiintymyskohteena nähdään seurustelukumppani tai ystävä. Nuoruutta on totuttu pitämään ajan jaksona, jolloin irtaantuminen vanhemmista tapahtuu ja lämpimiä välejä vanhempiin jopa kummeksutaan. Viihdeteollisuus syöttää meille jatkuvasti mielikuvaa villistä ja vapaasta nuoruudesta. (Sinkkonen 2010, 50-51.) Murrosiän sanotaan olevan kaaosmaisempi kuin mikään muu ihmisen kehitysvaihe. Silloin nuoren persoonallisuus tilapäisesti hajoaa ennekuin taas eheytyy. Nuoren tunteissa ja käyttäytymisessä vallitsee kaaos, jota nuori ei itsekään vielä hallitse. (Kempinen 2000, 142.) Nuoruudessa nopeatempoisesti ja kiihkeästi eläminen sekä hetkeen tarttuminen ovat luonteenomaisia ja tavallisia ilmiöitä. Niin sanottu nuoruusiän narsismi on myös tyypillinen ilmiö. Termillä tarkoitetaan sitä, että murrosikäinen on vahvasti keskittynyt itseensä ja oman navan ympärillä tapahtuviin

asioihin. Huolta nuoren mielessä aiheuttavat esimerkiksi jatkuva merkityksien etsiminen ikätovereiden puheista ja se mitä muut itsestä mahtavat ajatella. (Sinkkonen 2010, 17.)

Joskus vanhemmat ovat hämillään siitä, että heidän nuorensa ei olekaan näkyvässä kapinointia ja rajojen kokeilua. Tämänkin on normaalia, sillä kapinointi ei ole välttämätöntä itsenäistymisprosessin kannalta. (Sinkkonen 2010, 51-52.) Niin kuin Fenwick ja Smith (1994, 27) toteavat; osa nuorista kulkee lapsuudesta aikuisuuteen ilman suurempia kuohuntoja, toisilla aika on myrskyisempää.

2.1 Nuoruuden kehitystehtävät

Nuoruus on täynnä haasteita, joita kutsutaan myös kehitystehtäviksi. Kehitystehtäviä on niin fyysisiä, psyykkisiä kuin yhteiskunnan normeihin liittyviä. Fyysisesti nuori kypsyy, kasvaa ja tutustuu omaan muuttuneeseen kehoonsa. Mielen kasvamiseen eli psyykkiseen kehitykseen liittyy monenlaisia kasvun paikkoja. Yhteiskunta puolestaan taas odottaa nuorelta esimerkiksi koulutustien ja uran valintaa, kodista irtautumista, itsenäisen elämän aloittamista ja parisuhteen rakentamista. (Nurmiranta ym. 2009, 76-77.)

Kehitystehtäviä voi siis luokitella sisäisiksi, nuoresta itsestään lähteviksi ja normatiivisiksi, nuoren ulkopuolelta tuleviksi odotuksiksi.

Tärkeitä kehitystehtäviä ovat esimerkiksi:

- Tunne elämän itsenäisyys suhteessa muihin.
- Oman moraalien ja armomaailman kehittäminen.
- Sosiaalisesti vastuullinen toiminta.
- Oman ruumiin hyväksyntä ja hallinta.
- Identiteetin muodostus (Nurmiranta ym. 2009, 76-77.)

Vuorinen (1998, 210) kirjassaan kuvaa oleellisiksi kehitystehtäviksi myös puberteetin ja fyysisten muutosten läpi käymisen sekä elämän roolien etsinnän ja niiden löytämisen.

Nuoruudessa voi onnistua kehittämään identiteetin tai sitten identiteetti muodostuu jotenkin häiritseväksi. Onnistuneeseen identiteettiin kuuluu psyko-fyysis-sosiaalisen hyvinvoinnin kokemus ja luottamus siihen, että hyvinvointi jatkuu myös elämän eri tilanteissa. Psykkisesti aikuinen ihminen kykenee ottamaan muut huomioon, ottamaan vastuuta ja toimimaan yhteiskunnassa sääntöjen mukaisesti vaikka elämässä tulisi eteen monia epäonnistumisia ja epäkohtia. (Anttila ym. 2005, 141.)

3 FYYSISET MUUTOKSET

Tässä luvussa käsitellään nuoruuden aikana tapahtuvia fyysisiä muutoksia. Kerron niin tytöissä kuin pojissakin tapahtuvista muutoksista erikseen sekä niistä kehityksen osa-alueista, jotka tapahtuvat sukupuolesta riippumatta.

Nuoruus alkaa fyysisillä muutoksilla, eli puberteetilla. Alkamisajankohta kuitenkin vaihtelee paljon. Keskimäärin muutoksia alkaa tulla 12 – vuotiaana. Tyttöjen murrosikä alkaa hieman poikia aikaisemmin. (Anttila ym. 2005, 127.)

Fyysiset muutokset ovat biologian määrittämiä ja johtuvat hormonitoiminnan muutoksista. Kasvuhormonin lisääntyminen aiheuttaa pituuskasvussa pyrähdysten ja sukupuolihormonien erittyminen vaikuttaa sukukypsyyden kehittymiseen. Puberteetin, eli murrosiän, myötä myös karvoitus lisääntyy ja hieneritys voimistuu. Tyttöillä estrogeenien vaikutuksen alkaessa kehittyy rinnat, lantio levenee ja rasvakudos lisääntyy. Kuukautiset alkavat keskimäärin 13 vuoden iässä. Poikien testosteroni tuotannon kiihdyttyä sukupuolielimet kehittyvät, lihasmassa kasvaa ja äänenmurros alkaa. (Nurmiranta ym. 2009, 73.)

Fyysisten muutosten vuoksi nuori joutuu uudelleen muodostamaan kehon kaavan, eli sisäisen mallin ulkomuodostaan. Nopean pituuskasvun ja painonnousun seurauksena nuori ei aluksi täysin pysty hallitsemaan ruumistaan ja jäseniään. Murrosikäinen muuttua liikkeistään epävarmaksi ja kompuroivaksi. Motorinen taitavuus kuitenkin palaa pikkuhiljaa, kun kehonkaava alkaa vastata todellisia mittasuhteita ja murrosiän kasvu pikkuhiljaa tasaantuu. (Anttila ym. 2005, 127.)

Murrosikäisillä jokaisen keho muuttuu omaa yksilöllistä tahtiaan. Useimmiten nuoret eivät halua erottua muista eivätkä siedä keskeneräisyyttä. Joukossa on aina pakostakin joku, joka kehittyy ensimmäisenä ja viimeisenä. Tällöin nuori tarvitsee tietoa normaalista kehityksestä ja tukea sietääkseen muutosta ja omaa erilaisuuttaan. (Aho ym. 2008, 15.)

Murrosiän alkamisajankohdan on huomattu vaikuttavan jopa psyykkiseen hyvinvointiin. Kuten jo aiemmin todettu, nuoret toivovat kehittyvänsä samaan aikaan kuin muutkin. Jos näin ei kuitenkaan tapahdu, esimerkiksi varhain kehittyneet pojat ovat

etusijalla fyysistä voimaa vaativissa suorituksissa koulunliikuntatunneilla ja saavat ihailua sekä ylistystä ikätovereiltaan. Tytöille varhaisen kehittymisen on taas huomattu olevan kielteisempää kuin myöhäinen kehittyminen. Varhain kehittyneet tytöt tuntevat tyypillisesti olonsa ulkopuolisiksi ikätovereidensa seurassa ja kokevat jäävänsä yksin murrosiän kokemusten kanssa. Tytöt hakeutuvatkin tällöin itseään vanhempaan seuraan, josta valitettavan usein tulee tyttöjen toimintaa ohjaava viite-ryhmä. Riskikäyttäytymisen vaara kasvaa, eli tytöt saattavat ikäisiään aiemmin kokeilla alkoholia tai tupakkaa ja aloittaa seksisuhteet liian aikaisin. (Anttila ym. 2005, 128-129.)

4 PSYKKISET MUUTOKSET

Tämä luku keskittyy avaamaan nuoruudessa tapahtuvia psyykkisiä muutoksia. Kerrotaan nuoruuden eri ikäkausille ajoittuvista kriiseistä sekä itsetunnon kehittymisestä.

Nuoruuden kuluessa lapsuuden aikana kehittyneet käsitykset minuudesta muokautuvat ja rakentuvat uusien haasteiden edessä. Nuori etsii paikkaansa maailmassa ja merkitystä omalle elämälleen. Edessä on samanlaisia prosesseja oman minuuden kanssa kuin lapsuuden ensimmäisten elinvuosien aikana. (Nurmiranta ym. 2009, 75-76.) Käsitys itsestä voi muuttua nuoruuden aikana niin paljon, että nuorella on mahdollisuus päästä lapsuuden aikaisista ongelmistaan. Minäkuva muuttuu myös aikasidonnaiseksi ja se auttaa nuorta ymmärtämään miten historia vaikuttaa tulevaisuuteen. (Nurmiranta ym. 2009, 76.)

Psyykkisen kehityksen kannalta tärkeää on, että lapsuuden kavereiden ja usein vaihtuvien leikkitoverien tilalle astuu tiiviitä ja pysyviä ystävyysuhteita. Tiiviiden ystävyysuhteiden lisäksi nuorella voi olla jo seurustelukumppaneitakin. Nuoruudessa kavereilta kaivataan läheisyyttä, ymmärrystä ja neuvoja. Kavereiden kanssa myös vietetään enemmän aikaa keskenään ja ollaan yhä vähemmän aikuisten valvonnan alla. (Anttila ym. 2005, 137.)

Nuoruuden aikana minäkuva monipuolistuu ja nuori löytää itsestään fyysisiä, sosiaalisia, emotionaalisia sekä kognitiivisia puolia. On todistettu, että mitä monipuolisempi minäkuva nuorella on, sitä paremmin se suojaa nuorta kielteisten elämäntapahtumien psyykkisiltä vaikutuksilta. Näin ollen terve ja monipuolinen minäkuva voisi suojata esimerkiksi masennukselta. (Nurmiranta ym. 2009, 76.)

4.1 Nuoruuden kriisit ikäkausittain

Nuoruus jaotellaan usein varhaisnuoruuteen (11-14 vuotiaat), keskinuoruuteen (15-18 vuotiaat) ja myöhäisnuoruuteen (19-25 vuotiaat). Varhaisnuoruudessa suurimmassa osassa ovat vauhdilla tulevat fyysiset muutokset. Keskinuoruudessa tär-

keimmässä roolissa ovat identiteetti kysymykset. Myöhäisnuoruus koostuu esimerkiksi siitä, että nuori pohtii asemaansa maailmassa ja ideologisia teemoja. (Nurmiranta ym. 2009, 72-73.)

Identiteetti ei kehity nuoruudessa nopeasti, yhdellä harppauksella, vaan monien toistaan seuraavien kriisi- ja suvannevaiheiden kautta. (Anttila ym. 2005, 141.)

4.1.1 Varhaisnuoruus

Nuoruuden alkuvaiheessa ihmissuhteissa tapahtuu merkittäviä muutoksia ja alkuvaihetta kutsutaankin myös ihmissuhteiden kriisin ajaksi. Nuori aloittaa vanhemmistaan irtaantumisen luopumalla tunnetasolla vanhempien huolenpidosta ja samalla hän luopuu omista lapsenomaisista toiveistaan ja odotuksistaan. Toisaalta nuori on vielä tarvitseva ja vaatii lähelleen luotettavaa ja turvallista aikuista. Nuori ottaa etäisyyttä vanhempiinsa itsenäistymällä ja välillä taas uhmaten palauttaa suhteen entiseksi. Tärkeimmistä ihmissuhteista luopuminen vaatii surutyötä ja sen vuoksi yhteenotot vanhempien kanssa voivat olla rajujakin. Varhaisnuori haluaa itse päättää asioistaan, mutta toisaalta vapaus ja vastuu tuntuvat pelottavilta. Vaikea kriisi vanhempien ja nuorten välillä usein kertoo riippuvuussuhteen olevan vahva. (Nurmiranta ym. 2009, 77-78.)

Psykoanalyttisen teorian mukaan lapsuudessa olleet siteet vanhempiin seksuaalisoituvat murrosiän alkaessa. Tämä johtaa nopeaan tarpeeseen ottaa etäisyyttä vanhempiin. Vain muutamaa kuukautta aiemmin sama lapsi hakeutui vanhemman kainaloon, mutta nyt vanhemman halatessa kasvoilla välähtää inho ja nuori kieltää ”lääppimästä”. (Sinkkonen 2010, 51.)

Vanhemmista irtaantumisen ollessa käynnissä, nuori ei vielä itse pysty käsittelemään sisäisiä ristiriitojaan. Vanhempia hän tarvitsee erityisesti rajojen asettajiksi. Jos vanhemmat ovat liian kaverillisia, tärkeä peilisuhde ei enää toimi. Tavallisesti minuuttaan etsiessään nuori peilaa itseään esimerkiksi ystäviinsä, mutta myös vanhempiinsa. (Nurmiranta ym. 2009, 78.)

Itsenäistymisen hakeminen on nuorelle usein repivä kokemus. Nuoren vaihtelevia olotiloja helpottavat rutiini, elämän selkeys ja pysyvyys sekä aikuiset, jotka pitävät

kiinni rajoista ja säännöistä. Tämä tarjoaa nuorelle vahvan peruskallion, jota vastaan voi kapinoida ja taistella. Aikuisen antama tuki ja turva antaa myös mahdollisuuden rauhoittua ja levätä. Nuoruudessa saatu liika vapaus ja sen myötä vastuu, voivat aiheuttaa turvattomuuden tunnetta tai nuori voi tuntea itsensä hylätyksi. (Korteniemi-Poikela & Cacciatore 1999.) Jos nuori saa päättää rajoistaan täysin vapaasti, kypsän tasapainoisen minuuden kehittyminen vie kauan eikä ehkä onnistu koskaan. (Nurmiranta ym. 2009, 78).

4.1.2 Keskinuoruus

Nuoruusajan puolessa välissä pahin kuohunta ja mustavalkoisuus vähenee. Nuori on kuitenkin muodostamassa identiteettiään ja saattaa olla hyvin kärkeä arvostelemaan toisia ja ehdoton mielipiteissään. Keskinuoruudelle on tyypillistä, että nuorta alkaa kiinnostamaan maailmankatsomukselliset kysymykset ja eettisiin sekä moraalisiin asioihin otetaan kantaa. Nuori testaa identiteettiään ja saattaa alkaa kasvisyöjäksi tai vaihtaa tyyliään vaikka punkkarista uskovaiseksi. (Nurmiranta ym. 2009, 78.)

Identiteetti muodostetaan suhteessa kavereihin, vanhempiin, ikätovereihin, fyysisiin ominaisuuksiin, kouluun, intiimeihin suhteisiin, maailmankatsomukseen jne. Kaikki eri sisältöalueet nousevat tärkeiksi nuoruuden eri kohdissa. (Nurmiranta ym. 2009, 78.)

Keskinuoruudessa seksuaalisuuden kehitys on keskeistä. Seksuaalisuus on kuitenkin nuorelle vielä epävarmuutta aiheuttava alue ja hän miettii; kelpaanko tällaisena kuin olen. Nuori alkaa sopeutua muuttuneeseen ruumiinkuvaansa, mutta samalla pohtii, kehittykö hän normaalisti ja niin kuin muutkin. (Aho ym. 2008, 13.)

4.1.3 Myöhäisnuoruus

Myöhäisnuoruuden aikana nuoren identiteetti vakiutuu ja maailmakuva selkiytyy. Nuori ei ole enää niin ulkopuolisten ohjailtavissa vaan pyrkii tekemään itse omat

valintansa arvomaailmansa ja moraalinsa perusteella. Nuoruuden loppupuolella kehitystehtäviä ovat kodista irtautuminen koulu ja urasuunnitelmien toteuttaminen sekä pari- ja ystävyys-suhteista nauttiminen. Myöhäisnuoruudessa nuoren oma paikka ja rooli on ehkä jo löytynyt tai löytymäisillään. (Nurmiranta ym. 2009, 80.)

Joskus nuori riuhtaisee itsensä irti vanhemmista niin rajusti oman itsenäistymiskriisinsä aikana, että välit ovat rikkoutuneet tai kireät. Myöhäisnuoruudelle kuitenkin on tyypillistä, että välit vanhempiin korjautuvat ja normalisoituvat kahden aikuisen tasoisiksi. (Nurmiranta ym. 2009, 80.)

4.2 Itsetunto

Monesti puhutaan itsetunnosta, sen puutteesta tai siitä kuinka hyvä itsetunto on tavoittelemisen arvoinen asia. Mitä itsetunto oikeastaan siis edes on?

Keltikangas -Järvisen (2017) mukaan itsetunto on kaikessa yksinkertaisuudessaan sitä, että ihminen tuntee olevansa hyvä. Hyvä itsetunto tarkoittaa, että ihminen näkee itsessään enemmän positiivisia ominaisuuksia. Heikko itsetunto on taas silloin, jos negatiiviset ajatukset valtaavat mielen itseä ajatellessa tai kuvaillessa. Hyvä itsetunto ei kuitenkaan tarkoita sitä, ettei huonoja ominaisuuksia olisi tai niitä ei havaittaisi. Hyvässä itsetunnossa nimenomaan nähdään ja hyväksytään myös omat puutteet, mutta ne eivät romuta koko itseluottamusta tai tuota sellaista jatkuvaa ahdistusta, jonka kanssa olisi jatkuvasti tasapainoteltava. Oma elämä nähdään arvokkaana ja ainutkertaisena. Itseään myös arvostetaan, eikä esimerkiksi anneta toisten loukata ja uskalletaan puolustaa omia oikeuksia. Hyvällä itsetunnolla varustettu ihminen osaa olla tyytyväinen omiin suorituksiinsa, mutta myös toisaalta näkee kehityskohdat ja pyrkii kehittymään. Itsetunto on myös kykyä arvostaa muita ihmisiä ja nähdä heissä hyvää. Kun itsetunto on kunnossa, osaa iloita sitä mitä muut saavat. Heikolla itsetunnolla varustetulle ihmiselle tilanne, jossa hänen kuullen jotain toista ihmistä kehutaan kauniiksi, tarkoittaa suoraan sitä, että hän on itse ruma. Huono itsetunto näkee muut ihmiset "vaarana" ja muiden menestys on itseltä pois. (Keltikangas – Järvinen 2017, 18-21.)

Itsetunnon tason ailahtelu kuuluu normaaliksi osaksi nuoruutta. Jatkuva riittämättömyyden tunne, huono itsetunto ja arvosteleva asenne itseään kohtaan voivat kuitenkin johtaa riskikäyttäytymiseen, oman hyvinvoinnin laiminlyömiseen ja jopa itsetuhoisuuteen. (Aho ym. 2008, 16.) Hyvä itsetunto on myös yksi terveen seksuaalisuuden rakennuselementeistä. On tärkeää, että nuori oppii arvostamaan omaa sukupuoltaan ja siinä elämistä. (Aho ym. 2008, 15-16.)

Kaikkein suurimmat kriisit ja kipuilut liittyvät nuoren elämässä yleensä huonon itsetuntoon, riittämättömyyden ja erilaisuuden tunteeseen. Kaikilla nuorten kanssa olevilla ja työskentelevillä aikuisilla on mahdollisuus korostaa nuoren hyviä piirteitä ja voimavaroja. (Aho ym. 2008, 15-16.) Vanhemmat ovat nuoren lähipiirissä ja näin ollen vaikuttavat terveen itsetunnon kehitykseen. Koti voi tarjota nuorelle turvallisen paikan missä kokeilla rajojaan ja silti saada hellää hyväksyntää. Nuorilla, joilla on välinpitämättömät vanhemmat, on huomattu eniten yhteiskunnan sääntöjen vastaista käyttäytymistä. Hyvä suhde vanhempiin suojaa myös psyykkisiltä vaikeuksilta, kuten masennukselta ja ikäkauteen usein kuuluvalta sosiaaliselta ahdistukselta. (Anttila ym. 2005,137.)

Nuoruus on hyvin herkkää aikaa. Nuori muistaa tarkasti omaa keskeneräistä sisintään tai seksuaalisuuttaan koskettavat hyvät asiat ja sanat – siinä missä pahatkin. Kehumalla nuorta ja korostamalla hänen myönteisiä piirteitään autat terveen itsetunnon kehityksessä (Aho ym. 2008, 16.)

5 SEKSUAALISUUS

Tässä luvussa käydään läpi seksuaalisuuden kehittymistä ja keskitytään erityisesti nuoruudessa tapahtuviin muutoksiin ja seksuaalisuuden heräämiseen. Luvun lopussa esittelen seksuaalisuuden portaat.

Seksuaalisuus on ihmisen synnynnäinen ominaisuus, eikä sitä voida erottaa muuna ihmisenä olemisesta. Seksuaalisuus käsitteenä sisältää muun muassa seksuaalisen kehityksen, biologisen sukupuolen, sosiaalisen sukupuoli identiteetin, seksuaalisuuden suuntautumisen, eroottisen mielenkiinnon, nautinnon, intiimiyden sekä su-vunjatkamisen. (Aho ym. 2008, 17.)

Fyysisesti aikaisin kehittyneet nuoret voivat saada osakseen ikätovereidensa ihailua ja huomiota. Seksuaalisuuteen liittyykin psyykkisten ja fyysisten ulottuvuuksien lisäksi sosiaalinen ulottuvuus. On tärkeää, että nuori saa kohdata oman seksuaalisuutensa silloin kun hän on siihen itse valmis eikä kavereiden painostus tai mielipi-teet pääse vaikuttamaan nuoren päätöksiin. (Nurmiranta ym. 2009, 74.)

Ennen kuin ihminen on saavuttanut kyvyn rakastaa ja nauttia seksuaalisuudesta, on hän kulkenut pitkän kehityksellisen matkan itseään etsien. Samalla on muodostu-neet oma identiteetti miehenä ja naisena olemiselle. Naiseuden ja miehuuden juuret ovat biologiset, mutta niiden henkinen sisältö ja identiteetti kehittyvät nuorelle vasta hänelle tärkeissä ihmissuhteissa. Matkalla aikuista seksuaalisuutta kohti nuori etsii itseään seksuaalisessa vastavuoroisuudessa (Sinkkonen 2007.)

Nurmirannan ym. (2009, 79) mukaan tärkeä osa-alue nuoruuden minäkäsityksen kehityksessä on seksuaali- identiteetin kehittyminen. Juuri vanhemmistaan irtautu-massa oleva nuori on kuitenkin usein hyvin yksin seksuaalisuutensa kanssa. Van-hemmilla ei ole sille alueelle minkäänlaista pääsyä. Nuori käyttää apunaan tällöin itsetyydytystä, kaverisuhteita tai mielikuvia. (Rönkkö & Rytönen 2010, 139.)

Nuori voi kokeilla myös erilaisia rooleja mielikuvissaan tai rakastumalla. Seurustelu vastakkaisen sukupuolen kanssa vahvistaa käsitystä itsestä miehenä tai naisena. (Nurmiranta ym. 2009, 79.)

Nuoruuden myllerryksissä kokeillaan usein erilaisia seksuaalisia suuntautumisia ja se liittyy osallaan aivan normaaliin identiteetin etsimiseen. Homo- ja bi-ihastumiset ovat tavallisia, mutta samalla ailahteleva epävarmuus saa miettimään homoseksuaalisia piirteitä itsessään ja sitä mitä toiset niistä ajattelevat. Mitä enemmän tietoa nuorella on seksuaalisuuden monimuotoisuudesta ja aikuistenkin seksuaalisten identiteettien rikkauksista, sitä vähemmän hän luultavammin pelästyy omia tunteitaan. (Aho ym. 2008, 15.)

Seksuaalisuuteen liittyy paljon tunteita. Lapsi oppii jo pienestä pitäen aistimaantunteita ympärillään olevilta aikuisilta. Nuori taas suorastaan imee niitä itseensä. On merkitystä millaisen kuvan aikuiset antavat ja puhuvatko asioista luonnollisina ja myönteisinä vai kielteisinä ja pelottavina. Positiivisia tunteita jotka auttavat rakentamaan tervettä seksuaalisuutta ovat esimerkiksi hämmennys, henkilökohtaisuus, herkkyys, intiimiys, läheisyys, hauskuus, halu, arkuus. Tällaisten tunnetilojen kautta rakennettu seksuaalisuus on mukava osa ihmisyyttä. Seksuaalisuuteen liitetyt kielteiset tunteet taas voivat aiheuttaa seurustellessa ja seksissä ahdistavia tilanteita ja mörköjä kaappiin sekä sängyn alle. Ahdistavia seksuaalisuuteen liitettäviä tunteita ovat esimerkiksi syyllisyys, häpeä, tietämättömyys, samantekevyys, pakko, kylmyys ja pelko. (Cacciatore 2007, 254-255.)

Äidin asenne omaa seksuaalisuuttaan kohtaan heijastuu tyttäreen. Äidit jotka suhtautuvat omaan seksuaalisuuteensa myönteisesti korostavat samalla tyttäriilleen, että seksuaalisuudestaan määrätään itse eivätkä ole vain seksuaalisuuden kohteita. Näkemyksen sisäistäneet tytöt suhtautuvat myönteisesti seksuaalisuuteensa ja sukupuolisuhteiden aloittamiseen. Tällä ei kuitenkaan ole vaikutusta siihen, että seksin pariin hakeuduttaisiin muita aiemmin. (Nurmiranta ym. 2009, 79-80.)

Kortesniemi-Poikela ja Cacciatore (2010) ovat luoneet seksuaalisuuden sen valmiuden kehitystä kuvaamaan seksuaalisuuden portaat. Jokaisella tasolla on tärkeää käydä ja jos portaita harppoo, näkyy se myöhemmässä elämässä ongelmina parisuhteisiin ja seksiin liittyvissä asioissa. Portaavat alkavat jo varhaisesta lapsuudesta ja yleensä ne ovat kaikki läpikäytyinä ensimmäisten 25 ikävuoden aikana. Näitä portaita astelemalla nuori rohkaistuu rakkaussuhteeseen perheen ulkopuolella. (Kortesniemi-Poikela & Cacciatore 2010, 15.)

Alla kuvailen kaikkia yhdeksää porrasta.

Vanhempien ihailu -portaalla, pienenä lapsena, yleensä 2-6 vuotiaana ollaan ihastuneita omiin vanhempiinsa. Yleensä esimerkiksi tytöt ovat puheissaan menossa naimisiin isän kanssa. Samaan aikaan lapsi alkaa kiinnostua siitä mistä vauvat tulevat.

Idoli ihastuttaa on toinen porrass. Tällä portaalla, noin 6-12 vuotias lapsi ihastuu johonkin yleisesti hyväksytyyn kohteeseen. Ihastus voi kohdistua johonkin julkkiseen tai jopa fantasiahahmoon. Ihastuksen kohde on yleensä kaukainen ja seurustelua ei vielä edes ajatella.

Tuttu mutta salattu -porras on ajankohtainen täysin yksilöstä riippuen. Joskus 13-18 vuotiailla, mutta joillakin jo 8-vuotiaana. Ihastus on yleensä tuttu henkilö, mahdollisesti joku ikätoveri koulusta. Ihastusta ei kuitenkaan tuoda julki tai kerrota yhtään kenellekään. Tällä portaalla nuori opettelee hallitsemaan käytöstään voimakkaan tunnetilan vallassa.

Tuttu ja kaverille kerrottu -portaalle saavuttaessa ihastus on tuttu ja nyt siitä uskalletaan kertoa jo kaverillekin. Ihastus ikään kuin annetaan kaverin arvioitavaksi. Tällä tasolla opiskellaan ystävyyttä ja samalla harjoitellaan ajatusta ”minä olen joskus jonkun kumppani”. Ystävyysuhteessa oleminen on tärkeä taito myöhempää seurustelua vaihetta ajatellen.

Tykkään sinusta -portaalla ihastuksesta uskalletaan jo kertoa. Ihastumisen kohde saa tietää asiasta kirjelappusen, tekstiviestin tai vaikka viestinviejän välityksellä. Oleellista on, että kehitys on edennyt niin pitkälle, että mahdollinen vasta rakkauden puuttuminen kestetään. Yleensä nuori on tässä vaiheessa 10-15 vuotias ja murrosiän fyysiset merkit alkavat tulla esiin.

Käsi kädessä -portaalla ollessaan 12-16 vuotias kertoo seurustelevansa. Ihastus on molemminpuolista ja se uskalletaan näyttää koko maailmalle. Kaikki energia menee siihen, että uskalletaan olla toisen kanssa ja esimerkiksi pitää kädessä. Tässä vaiheessa myös erot ja hylätyksi tuleminen kokemukset ovat tavallisia ja kasvattavat nuorta käsittelemään myös tällaisia tuntemuksia.

Suudellen on porras jossa, suutelemaan rohkaistuminen avaa aivan uuden nautinnon maailman. Tällä portaalla kaikki hellyys tapahtuu hyvin rajatulla alueella suun ja kasvojen ympärillä. Tätä vaihetta voitaisiin kutsua myös ”fritsuvaiheeksi”. Oman itsensä hallinta ja kumppanin kunnioitus ovat merkittävässä roolissa tällä portaalla. Niitä on harjoiteltava ennen seuraavalle portaalle siirtymistä.

Mikä tuntuu hyvältä? Edellisessä vaiheessa kehoa ei vielä kosketettu, sillä se tuntui liian jännittävältä. Tällä portaalla koskettelu astuu mukaan kuvioihin. Seurustelusuhteen on oltava niin turvallinen, että kumpikin tietää, että hyväilyt voi lopettaa heti jos siltä tuntuu. Tällä portaalla harjoitellaan ensimmäistä kertaa yhteistä jaettua seksuaalista nautintoa. Tavoitteena ei kuitenkaan ole vielä yhdyntää.

Rakastella -portaalle voi siirtyä, kun kaikki vaiheet ovat ensin käyty porras portaalta läpi. Keskimäärin tämä tapahtuu 15-25 vuotiaana. Silloin ihminen on niin kehittynyt, että on mahdollista kohdata kumppani, jota kohtaan tuntee sellaista syvää rakkautta, että hän rohkaistuu kokeilemaan myös yhdyntää.

(Kortesniemi-Poikela & Cacciatore 2010, 19-22.)

6 PARISUHTEESSA NUORENA

Tässä luvussa perehdytään parisuhteisiin teorian kautta. Aluksi käsittelen sitä, mitä parisuhde oikeastaan on ja millaisia tunteita se herättää. Luvun lopuksi käydään läpi tunteita, joita syntyy parisuhteeseen pettymisen tai eron myötä.

Nuoruusiän mahdollisesti vaikein tehtävä on yhdistää rakkaus ja seksi toisiinsa. (Sinkkonen. 2010, 139.)

Kaikilla ihmisillä on perustarve tuntee itsensä rakastetuksi ja hyväksytyksi juuri sellaisena kuin on. Tarve löytää vastavuotoinen suhde on kuin meihin sisäänkirjoitettu. Ihminen peilaa itseänsä toisten kautta ja onnellisin tulos on tunne siitä, että: ”olen rakastettava, tärkeä ja hyvä juuri sellaisena kuin olen”. Jo varhaisessa lapsuudessa lapsi kokee arvonsa syntyvän vanhemman rakastavasta katseesta. Parisuhteessa taas arvo syntyy arvostamisen, toisen ihailun ja turvallisuuden kautta. Turvallinen parisuhde luo pohjaa itsearvostukselle, kasvulle ja kehitykselle. (Väestöliitto. 25.4.2018.)

Rakastumista voisi verrata mielenhäiriöön. Silloin kaikki näyttää vaaleanpunaiselta ja rakkauden kohde muuttuu niin tärkeäksi, että muut elämänarvot antavat sille tilaa. Rakastuminen on ihanaa, mutta se on myös maailman epäitsekkin tunne. Se sisältää halun huolehtia, hoitaa ja olla lähellä. Joskus rakkaus tuo kielteisiä tunteita mukanaan. Tyypillisiä ovat omistushalu, mustasukkaisuus ja tarve alistaa toista. Nämä kumpuavat meistä syvältä, niistä tunteista joita on itse vastaanottanut ja kokenut pienenä lapsena. (Cacciatore 2007, 252.) Myös Aalberg ja Siimes (2007) kirjassaan toteavat, että kun nuoret alkavat seurustella, he tuovat tiedostamattaan suhteeseen kaikki aikaisemmat rakastamisen ja rakkauden kokemuksensa. Ensimmäisissä seurustelusuhdeissa näkyvät kaikkein eniten aineksia lapsuuden aikaisista rakkauksista ristiriitoinen ja traumaattinen. (Aalberg & Siimes 2007, 200.)

Seurustelukumppanin etsiminen alkaa nykyään hyvin aikaisin verrattuna takavuosiiin. Kumppanin etsiminen on myös kiihkeämpää ja jotenkin pakonomaista, vallitseviin normeihin mukautumista, aivan kuin sinkkuna olemisen olisi 12-vuotiaalle katastrofi. (Sinkkonen. 2010, 140.) Mitä seurustelu sitten nuoruusiässä on? Se on jännittävää, merkitseviä katseita ja helliä hipaisuja. Kaikki tietävät, että yhdessä ollaan.

Joskus on tasaista ja välillä tulee riitoja. On arvioitu, että intohimoisen rakastumisen vaihe kestää muutamasta päivästä puoleen vuoteen. Sen jälkeen kumppanuuden tunne ja luottamus ratkaisevat pysytäänkö yhdessä vai jatketaan eri suuntiin. (Cacciatore 2007, 245.)

Rakastuminen ja myönteiset kokemukset rakkaudesta tuovat tullessaan hyviä asioita. Käsitys itsestä vahvistuu, minä käsitys laajenee, itsetunto ja itsearvostus paranee. Ihminen on kuin peili toiselle ja saadessaan positiivista palautetta, hellyyttä ja huomionosoitusta kumppanilta, nuorena vahvistuu käsitys siitä, että hän on hyvä juuri tällaisena. (Määttä 2007, 93.)

Nuorena tunteet ovat voimakkaita ja osaltaan siksi, että ollaan vielä opetteluvaiheessa siinä, kuinka tunteita voikaan käyttää ja hallita. Aikuiset taas ovat jo järkeviä, hillittyjä ja elämäkokemus on tuonut viisautta. Vanhemman voikin olla vaikea muistaa miltä tuntui olla nuori ja rakastunut. Tunnekuohut tuntuvat kaukaisilta ja nuoren käytös näyttää järjettömältä. Nuori ei kuitenkaan saa joutua kokemaan tunteistaan häpeää tai syyllisyyttä. Aikuisen on näytettävä, että kaikki tunteet ovat hyväksytyjä ja rikastuttamassa mielenmaisemaamme. (Cacciatore 2007, 258-259.)

6.1 Ongelmia parisuhteessa

Seurusteleavan nuoren suurin kysymys on, kuinka hän voisi säilyttää juuri saavutetun heiveröisen itsenäisyytensä, kun on jo muodostanut uuden riippuvuussuhteen seurustelukumppaniinsa. Nuori käy samalla taistelua laajentaakseen reviiriään vanhemmistaan ja nyt itsenäisyydestä ja tilasta pitäisikin luopua seurustelukumppanin hyväksi. Tällaiset sisäiset ristiriidat ovat monesti taustalla, kun nuoreen rakkauteen tulee ryppyjä. (Sinkkonen 2010, 151-152.) Seurustelu ei olekaan lainkaan yksinkertaista. Riitoja, väärinymmärryksiä ja loukkaantumisia voi tulla useinkin. Molempipuolista luottamustakin pitäisi rakentaa. Parisuhteessa tulee opetella rakentavaa riitelyä sekä riidoista selviämistä. Riidat kuuluvat tavalliseen ja hyväänkin parisuhteeseen, mutta alistaminen, pakottaminen, julmuus tai väkivalta eivät koskaan saa kuulua seurustelusuhteeseen. (Cacciatore 2007, 244-245.)

Taidot ratkaista ristiriitoja parisuhteessa ovat alkaneet muodostua jo kotona. Vanhempien kuuntelemaan pyrkinyt asennoituminen nuoreen, näkyy tämän käytöksessä kykynä ilmaista omat tarpeensa pehmeämmin ja toista kunnioittaen. (Sinkkonen 2010, 153.)

Sydänsurujen vaikutuksia ei pidä koskaan aliarvioida. Murrosikäiset ovat yhtä haavoittuvaisia näille kokemuksille kuin aikuisetkin. Nuori on oikeastaan paljon haavoittuvaisempi, koska keskushermoston kehitys on vielä kesken. (Sinkkonen 2010, 156-158.)

6.2 Ero

Ero on aina koko elämää muuttava ja mullista muutos. Ero vaikuttaa moniin eri elämän osa-alueisiin yksilöllisesti. Tunne-elämä menee sekaisin ja eronnut voi tuntea olonsa masentuneeksi, ahdistuneeksi sekä surulliseksi. Nämä tunteet voivat vaikuttaa arkeen ja esimerkiksi kouluun liittyvien asioiden hoitoon. Tällaiset tunteet uuvuttavat ja asioiden hoitamiskyky heikkenee. On tavallista, että eroaminen aiheuttaa uni vaikeuksia ja ruoka ei maistu samalla tavalla. Erityisesti eron passiivisilla osapuolilla on myös huomattu itsetunnon laskemista. (Kinnunen 2010, 15.)

Nuorena koettujen seurustelu- ja kaverisuhteiden yksi tärkeä merkitys on myös siinä, että nuoren on opittava selviytymään siitäkin, jos ystävä tai seurustelukumppani pettää tai jättää. (Cacciatore 2007, 245.)

Ero voi vaikuttaa myös sosiaalisiin suhteisiin, varsinkin silloin kun suhde on kestänyt jo pidempään. Yhteiset ystävät voivat valita erotilanteessa puolensa ja yhteydenpito vanhoihin ystäviin jää. Eronnut alkaa myös usein luomaan uusia ihmissuhteita ja näin ollen viettää enemmän aikaa uuteen elämäntilanteeseen sopivien ihmisten kanssa. Tärkeintä on viettää aikansa sellaisessa seurassa, missä itsen on hyvä olla. (Rauhala 2014, 97.)

7 NUORI SIJAISHUOLLOSSA

Tutkimukseeni valikoitui haastateltavaksi myös henkilöitä, jotka ovat viettäneet nuoruutensa lastensuojeluyksikössä. Heidän kokemuksensa nuorena seurustelemisesta olivat oleellisesti erilaisia. Tässä luvussa käyn läpi lastensuojelun perusteita ja sitä millaisin syin sijaishuoltoon useimmiten päädytään.

Lastensuojelun tehtävänä on edistää lapsen edun mukaista kasvua, kehitystä ja hyvinvointia. Lastensuojelulla pyritään ehkäisemään perheiden ja lasten ongelmia sekä puuttumaan havaittuihin epäkohtiin ajoissa. Lastensuojelun on myös tuettava lapsen vanhempia ja huoltajia. Kun lastensuojelua toteutetaan tai sen tarvetta arvioidaan, on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu. (Lastensuojelulaki 417/2007,4§.) Huostaanotto on viimesijainen keino silloin kun halutaan turvata lapsen kasvu ja kehitys. Siihen päädytään vain, jos kodin olosuhteet tai lapsen oma käyttäytyminen vaarantaa vakavasti lapsen terveyttä ja kehitystä. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 27.5.2018.)

Huostaanotettu nuori tavallisesti joutuu sijaishuollon piiriin. Lapsen sijaishuolto tarkoittaa kodin ulkopuolella järjestettävää hoitoa, huolenpitoa ja kasvatusta. Sijaishuollossa lapsi voi olla huostaanotto päätöksen lisäksi myös kiireellisen sijoituksen päätöksellä, avohuollon tukitoimena tai hallinto-oikeuden väliaikaisella määräyksellä. Sijaishuoltoa tarjotaan useissa eri muodoissa ja niitä ovat esimerkiksi perhehoito, ammatillinen perhekoti tai laitoshuolto. Sijaishuollon muoto valitaan aina lapsen edun ja yksilöllisten tarpeiden mukaan. (Saastamoinen 2008, 25.)

Lastensuojelun taustalla ovat siis painavat turvallisuutta ja terveyttä uhkaavat syyt nuoren omassa käytöksessä tai kodin olosuhteissa. Lämsä (2009) kuvaa kirjassaan kattavasti huostaanottoon johtaneita tavallisimpia syitä.

Perheen pitäisi olla tuen ja turvallisuuden lähde. Kuitenkin perheitä voivat varjostaa työttömyys, stressi, sairaudet ja vanhemmilla ei välttämättä olekaan enää näiden jälkeen aikaa tai energiaa nuorten tarpeille. Nuoret tarvitsisivat läsnäoloa ja välittävää aikuista kipeimmissä kasvukohdissaan kohti aikuisuutta. Perheissä esiintyy va-

litettavan usein myös päihteiden käyttöä, kaoottisuutta, väkivaltaa tai mielenterveysongelmia. Nämä kaikki ovat suuria riskitekijöitä nuoren terveen ja tasapainoisen kehityksen kannalta. (Lämsä 2009, 23-24.)

Huostaanottojen syitä tarkastellessa huomataan, että kouluun liittyvät ongelmat ovat yleisiä. Poissaoloja voi olla paljon, käytös on kouluun sopimatonta ja päivärytmi ei ole kunnossa. Nuoren käytös on voinut olla hyvin epänormatiivista, rajatonta sekä koulussa, vapaa-ajalla että kotona ennen kuin huostaanottopäätökseen on päädytty. Nuoren terveellinen elämä vaarantuu, kun vanhemmat ovat menettäneet otteensa kasvatuksessa. Tutkimusten mukaan huostaanoton syinä ovat yhä useammin myös sosiaalinen ja psykosomaattinen oireilu. (Lämsä 2009, 23-31.)

Hiitola (2008) on tehnyt selvityksen lasten huostaanottojen syistä, niitä esitellään taulukossa 1.

Taulukko 1

Syy:	N	%
Lapsen alkoholinkäyttö/sekakäyttö/lääkkeet	8	7.8
Lapsen hoidon laiminlyönti	3	2.9
Lapsen huumeiden käyttö	3	2.9
Lapsen itsetuhoinen käyttäytyminen	7	6.8
Lapsen koulunkäyntivaikeudet	2	1.9
Lapsen mielenterveysongelmat	9	8.7
Lapsen pahoinpitely (fyysinen)	3	2.9
Lapsen sosiaalinen sopeutumattomuus	3	2.9
Perheristiriidat	9	8.7
Perheväkivalta (aikuisten välinen)	7	6.8
Riittämätön vanhemmuus	20	19.4
Lapsen seksuaalisen hyväksikäytön epäily	5	4.9
Vanhempien alkoholinkäyttö/sekakäyttö/lääkkeet	11	10.7
Vanhempien huumeiden käyttö	2	1.9
Vanhempien kuolema	3	2.9
Vanhempien mielenterveysongelmat	2	1.9
Muut lapsesta johtuvat syyt	4	3.9
Muut vanhemmista johtuvat syyt	2	1.9
Yhteensä	103	100.0

Taulukossa 1 on esitelty vuonna 2006 Tampereella tehtyjen lasten huostaanottojen pääasialliset syyt. Pääasiallinen syy määriteltiin sosiaalityöntekijöiden käyttämän ef-fica -tietojärjestelmään merkityistä pääasiallisista syistä. (Hiitola 2008.) Taulukosta 1 on nähtävillä, että suurin syy lasten huostaanottoihin oli riittämätön vanhemmuus (19.4%) ja seuraavaksi suurin syy lasten vanhempien alkoholin ja/tai lääkkeiden käyttö (10.7%).

8 TUTKIMUSPROSESSI

Tässä luvussa kerron kuinka tutkimukseni eteni ja mitä vaiheita siihen kuului. Avaan myös hieman teoriaa käyttämäni tutkimusmenetelmän ja analysointityylin takaa. Luvun lopussa pohdin tutkimuksen luotettavuutta ja eettisyyttä.

8.1 Tutkimuksen toteutus

Päätin jo heti aluksi toteuttavani oman tutkimukseni laadullisia menetelmiä käyttäen. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään tutkittavan ilmiön syvääymmärtämiseen ja kokonaisvaltaiseen käsittelyyn. Tutkimusmenetelmä on hyvä juuri silloin kun halutaan tutkia todellista elämää. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1997, 161.)

Aineistonkeruuta miettiessäni, minulla oli mielessä kaksi vaihtoehtoa. Kyselylomakkeiden avulla olisin saanut enemmän materiaalia ja laajemman haastateltavien joukon. Teemahaastattelussa taas haastateltavien määrä pienenee huomattavasti, mutta aineistosta tulee syväluotaavampaa. Tuomin ja Sarajärven (2002, 73) mukaan kyselyissä on ongelmana esimerkiksi se, että vastaajat eivät halua, osaa tai välttämättä edes kykene ilmaisemaan itseään niin kuin oli tarkoitus. Pidin aihetta arkaluontoisena ja sellaisena mistä kerrottaessa myös äänensävyillä ja ilmeillä on merkitystä. Niinpä päädyin toteuttamaan tutkimusta teemahaastattelun avulla. Haastattelun etu on myös se, että siihen voidaan valita juuri ne henkilöt, joilla on oikeaa kokemusta asiasta (Tuomi & Sarajärvi 2009, 74).

Aluksi kaavailin etsiväni tutkittavia koulujen ja lastensuojelulaitosten kautta. Aika-
taulun vuoksi kuitenkin muutin suunnitelmaani ja löysin haastateltavia lopulta ilman pitkää etsimisprosessia. Tutkittavani löytyivät lopulta omien suhteiden sekä tutun tuttujen kautta. Kysyin haastateltavaltani, tietäisikö hän ketään toista, joka olisi ollut pidemmässä suhteessa alaikäisenä ja olisi mahdollisesti valmis kertomaan siitä.

Haastateltava vinkkasi minulle seuraavasta sopivasta haastateltavasta ja tutkittavien etsimisestä tuli näin lumipaloefekti. Olin yllätynyt kuinka helppoa lopulta oli löytää tarvitsemani kuusi haastateltavaa. Kaksi ihmistä kieltäytyi tutkimukseen osal-

listumisesta, yhden henkilön hylkäsin itse kuullessani hänen suhdehistoriansa sopimattomuuden omaan tutkimukseeni. Muuten haastateltavien saaminen kävi helpposti.

Päätökseeni etsiä haastateltavia tällä tavalla vaikutti myös se, että aluksi olin ajatellut kohdentavani tutkimukseni alaikäisiin nuoriin, joilla on parhaillaan parisuhde. Vastauksien relevanttiuden vuoksi päädyin lopulta haastattelemaan jo aikuisiällä olevia henkilöitä, jotka pystyivät katsomaan nuoruuden parisuhdehistoriaansa etäältä ja näin pohtimaan asioita suurimman tunnelatauksen jo kaikottua.

Haastateltavia oli yhteensä kuusi; kaksi poikaa ja neljä tyttöä. He olivat iältään 19 – 25 vuotiaita. Kolmella heistä oli lastensuojelutausta ja seurustelun aikana he kaikki olivat asuneet lastensuojeluyksikössä huostaanotettuina. Yksi heistä oli asunut lastensuojelulaitoksesta aivan nuoresta lähtien ja kaksi muuta oli sijoitettua vain jonkun verran aiemmin kuin haastatteluissa puheen aiheena ollut suhde oli alkanut. Loput kolme haastateltavaa oli asunut koko lapsuutensa ja nuoruutensa biologisten vanhempiensa tai vanhemman kanssa.

Haastatteluissa persoonallisuuksien erot näkyivät selvästi ja toisten oli huomattavasti helpompaa kertoa parisuhteestaan ja omista kokemuksistaan. Puhuminen vaikutti olevan luontevaa ja läheskään kaikkia apukysymyksiä ei tarvinnut esittää, jotta sain tutkijana tarvitsemani tiedon. Toiset taas eivät olleet niin avoimia ja keskustelussa edettiin hyvinkin paljon tukikysymysten avulla. Haastattelut olivat pituudeltaan 40 min – 1h 14min.

Käyttämäni menetelmä, eli teemahaastattelu, tarkoittaa puolistrukturoitua haastattelua. Keskustelulle annetaan tilaa ja haastateltava saa puhua juuri hänelle tärkeistä näkökulmista. Teemahaastattelun tarkoitus ei kuitenkaan ole se, että siellä voitaisiin puhua mitä vaan. Haastattelussa edetään tiettyjen ennalta päätettyjen suurien linjojen mukaan, mutta mitään tiettyjä kysymyksiä ei ole. Tutkija voi tehdä itselleen rungon haastattelulle, jotta teema säilyy ja tutkimuskysymyksiin löydetään vastauksia. Haastattelut ovat joustavia tilanteita, joissa tutkija voi esittää kysymykset aiheelliseksi katsomassaan järjestyksessä. (Tuomi & Sarajärvi 2009. 73-75.) Pidin tärkeänä haastattelun avoimuutta ja sitä, että pystyin joustamaan ja mukailemaan tilannetta. Joskus haastattelut herkistivät haastateltavia. Silloin annoin tutkittavalle

tilaa kertoa rauhassa tarinaansa painostamatta uusilla kysymyksillä Saatoin myös muunnella kysymieni lauseiden rakenteita ja sanajärjestyksiä niin kuin katsoin tarpeelliseksi.

Hirsjärven ja Hurmeen (2000, 35) mukaan teemahaastattelu on hyvä tiedonkeruu menetelmä silloin, kun ei ennalta tiedetä, millaisia vastauksia saadaan. Teemahaastattelun avulla perehdytään henkilön omaan kokemukseen. Ennen haastatteluja pyrin välttämään omia ennako olettamuksia ja yritin keskittyä kuulemaan tutkittavan tarinan juuri sellaisina, kun hän sen kertoo. Teemahaastattelulla voidaan tutkia erityisesti yksilön ajatuksia tuntemuksia ja kokemuksia. Sillä pyritään tuomaan haastateltavan oma ääni kuuluviin. Teemahaastattelulle tyypillinen tilanne onkin se, että kaikki haastateltavat ovat kokeneet samanlaisen tilanteen. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 48–49.) Omassa tutkimuksessani kaikilla haastateltavilla oli ollut alle 18 vuoden iässä parisuhde, joka oli kestänyt puoli vuotta tai kauemmin.

Kaikki haastattelut tapahtuivat haastateltavien kotona. Kysyin kaikilta ennakkoon; haluaisivatko he mieluummin tavata jossain rauhallisessa kahvilassa tai muussa vastaavassa paikassa. Uskon ihmisten pitäneen aihetta kuitenkin niin herkkänä ja arkaluonteisena, että siitä puhuminen julkisella paikalla ei olisi tuntunut mukavalta. Toisaalta oli hyvä, että ihmiset valitsivat oman kotinsa, sillä näin välttyttiin häiriötekijöiltä, jotka saattaisivat keskeyttää ajatukset ja keskustelun.

Matkustin kaikkien haastateltavien luo tarkoitukseni madaltaa kynnystä osallistua tutkimukseeni. Uskon, että monikaan tutkimukseeni osallistunut ei olisi itse ollut valmis matkustamaan osallistuakseen tutkimukseeni. Haastattelut suoritettiin kahvikupposten ja tuomieni tarjottavien äärellä

8.2 Tutkimuskysymykset

1. Millaisia positiivisia vaikutuksia nuoruuden parisuhteella oli/on?
2. Millaisia negatiivisia vaikutuksia nuoruuden parisuhteella oli/on?
3. Vaikuttiko jokin ulkopuolinen henkilö parisuhteeseen?

8.3 Aineiston purkaminen ja analysointi

Omassa tutkimuksessani käytin aineistolähtöistä analysointitapaa. Analysointi voidaan jakaa karkeasti kolmivaiheiseksi prosessiksi. Kolme vaihetta ovat pelkistäminen, ryhmittely ja teoreettisten käsitteiden luominen. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 108.) Haastattelujen jälkeen litteroin sanatarkasti kaiken materiaalin, joita nauhoituksilla oli. Halusin litteroida kaiken, jotta materiaalista ei vahingossakaan jäisi mitään oleellista pois. Kirjoitin materiaalin tietokoneella ja tulostin kaiken. Kun litterointi on tehty, alkaa analysoinnin ensimmäinen vaihe, eli pelkistäminen. Tuomin ja Sarajärven (2009, 109) mukaan pelkistämisen voi tehdä esimerkiksi siten, että kirjoitetusta materiaalista etsitään tutkimustehtävien kysymyksiin vastaavia kuvauksia ja ilmauksia, jotka merkitään erivärisillä kynillä.

Tulosteet luin useampaan kertaan tarkasti ja aloin jaotella materiaalia teemoittain. Mietin tutkimuskysymyksiäni ja merkitsin yliviivauskynällä mielestäni tärkeitä kommentteja ja havaintoja, jotka liittyivät tutkimusongelmiini, mitkä halusin selvittää. Käytin samojen aihepiirien merkitsemiseen aina samanväristä kynää. Näin kommenttien poimiminen oli helpompaa.

Kun materiaali oli värillisten kynien kanssa käyty läpi, kirjoitin vielä koneelle kaikki vastaukset teemoittain jaettuina. Ryhmittely on aineiston analysoinnin kannalta tärkeä vaihe sillä, sen avulla luodaan pohja tutkimuksen perusrakenteelle. Aineisto tiivistyy ja alustavia kuvauksia tutkittavasta ilmiöstä alkaa jo muodostua. Ryhmitelystä voidaan käyttää ylä- ja alaluokkia, joihin asioita jaetaan. Mitä paremmin aineiston saa ryhmiteltyä, sitä helpompi sitä on lähteä analysoimaan. (Tuomi & Sarajärvi. 2009, 110-111.) Ryhmittely ja aineiston läpikäyminen useisiin kertoihin oli raskasta, mutta sen tekemisen jälkeen analysointiin oli helppo lähteä.

Viimeisessä vaiheessa erotellaan tutkimuksen kannalta olennainen tieto ja aletaan muodostamaan sen perusteella teoreettisia käsitteitä. Käsitteellistämässä muokataan alkuperäisistä kielellisistä ilmaisuista teoreettisempia käsitteitä ja tehdään niiden avulla johtopäätöksiä tutkittavasta asiasta. Koko sisällön analyysi perustuu tulkintaan ja päättelyyn, jossa tutkija kuitenkin pyrkii kaikissa vaiheissa ymmärtämään mitä asia tutkittavalle merkitsee ja kuinka hän sen on sen omasta näkökulmastaan

kokenut. (Tuomi & Sarajärvi. 2009. 111-113.) Tutkittavan oman kokemuksen ja näkökulman säilyttämisen takasi se, että säilytin kaiken alkuperäisen materiaalin ja palasin siihen aina, jos itseäni epäilytti tulkintojen tekeminen tai niiden oikeellisuus. Minusta oli myös tärkeää nostaa esille tutkimustuloksissani aitoja kommentteja, suoria lainauksia haastateltavieni kertomuksista.

8.4 Tutkimuksen luotettavuus

Tutkija pyrkii luonnollisesti välttämään kaikkia virheitä tutkimuksessaan. Kuitenkin tulosten luotettavuus ja pätevyys voivat vaihdella ja siksi onkin tärkeää, että jokaista tutkimusta arvioidaan kriittisesti sen luotettavuuden kannalta. (Hirsjärvi ym. 2007, 226.)

Yleisiä luotettavuuden mittareita ovat reliaabelius eli tutkimuksen kyky antaa ei satumanvaraisi tuloksia ja validius eli tutkimuksen kyky mitata juuri sitä mitä pitikin mitata. Laadullisissa tutkimusmenetelmissä näiden mittareiden käyttö kuitenkin on hankalaa ja ne voivat antaa erilaisia tuloksia. Omassa tutkimuksessani, otoksen olevan kuusi henkilö ja kuusi henkilökohtaista parisuhde tarinaa, voivat tulokset toisaalta olla hyvinkin sattumanvaraisia, eikä tutkimus välttämättä ole toistettavissa. Suuremmalla haastateltavien joukolla olisin saanut yleistettävämpiä tuloksia. Toisaalta jokaisen tarina on henkilökohtainen, eikä toistettavuus olekaan tarkoituksena. (Hirsjärvi ym. 2007, 226.)

Laadullisessa tutkimuksessa yksi tärkeimmistä luotettavuuden kriteereistä onkin se, että tutkija selosta tarkasti tutkimus prosessinsa kulun ja vaiheet. Selostuksesta on käytävä ilmi tarkat tutkimusolosuhteet ja mahdolliset häiriötekijät tai taustavaikuttajat. Luotettavuutta lisää myös, kun haastatteluihin käytetty aika ja aineiston analysoinnin tapa on tuotu lukijalle tietoiseksi. (Hirsjärvi ym. 2007, 227.)

Tutkijana olen salassapitovelvollinen ja kaikkien tutkittavien anonymiteetin täytyi säilyä. Tutkimuksen luotettavuuteen kuuluukin myös se, että kaikki tutkimuksesta saatu tieto pidetään itsellään, anonymiteetit säilyvät ja materiaalia käytetään vain

siihen tarkoitukseen mihin se on hankittu. Tutkijan tulee selvittää tutkittavilleen tarkoin se, miten aikoo pitää luotettavuudesta kiinni tutkimuksen eri vaiheissa. (Mäkinen 2006, 115-116.) Omassa tutkimuksessani kerroin salassapitovelvollisuudestani tutkittaville heti alkuvaiheessa. Kerroin kuinka aion materiaalia säilyttää ja miten sen aion tuhota opinnäytetyön valmistuttua. Eniten epäilystä tutkittavieni keskuudessa herätti käyttämäni nauhuri, mutta rentous syntyi, kun kerroin nauhojen poistuvan heti kun saan ne litteroitua. Analysoinnissa käytin koodinimiä (H1, H2 jne.) henkilöllisyydet salatakseni. Jätin myös pois kaiken sellaisen materiaalin, josta haastateltava olisi mielestäni ollut tunnistettavissa.

9 TUTKIMUSTULOKSET

Tässä luvussa esittelen tutkimustuloksistani. Tekstissä on myös suoria lainauksia, jotta haastateltavien aidot kokemukset välittyisivät lukijalle paremmin. Kuvaan haastateltavia merkinnöin H1, H2 ja niin edelleen. Haastateltavat 1-3 ovat asuneet biologisten vanhempiansa kanssa koko lapsuus ja nuoruusikänsä. Haastateltavat 4-6 taas ovat asuneet nuoruutensa sijoitettuna lastensuojeluyksikköön. H4:n sijoitus oli alkanut jo pienenä lapsena, kun taas kahden muun sijoitus alkoi vasta nuoruusikässä. Käyn tuloksia läpi teemoittain tutkimuskysymyksiä apuna käyttäen.

9.1 Nuoruuden parisuhteen positiiviset vaikutukset

Myönteiset kokemukset elämän tasaantumisesta pidemmän parisuhteen myötä välittyi, kaikista haastateltavista. Kaikkien suhde oli ollut nuoruuden mitta puussa ”vakava” ja tutkittavien kokemuksen mukaan monella ikätoverilla ei siinä vaiheessa ollut vastaavaa suhdetta. Haastateltavat käyttivät ilmaisua ”rauhoitin” useasti, kun keskustelimme siitä, miten suhde muutti elämää. Rauhoittumisen myönteisiä vaikutuksia ei oltu välttämättä nähty heti, vaan positiivinen mielikuva suhteen vaikutuksesta on syntynyt vasta myöhemmin asiaa pohtiessa. Elämän rauhoittuminen oli kahden haastateltavan mielessä näyttäytynyt toisaalta ahdistavanakin ja he olivat kamppailleet ajatuksen kanssa, haluavako olla rakastamansa ihmisen kanssa vai elää vielä ”villii nuoruutta”. Haastateltavat kokivat olleensa valinnan paikassa jossa molempia ei voinut valita. Yhdellä haastateltavista oli ennen seurustelua vaikeuksia päihteiden käytön kanssa ja toisaalta käyttäminen jatkui myös suhteen aikana, mutta silti henkilökohtainen kokemus oli elämän tasaantumisesta.

No siinä oli mulla sellasta aika villiä aikaa. Olin kaikki illat kylillä ja ryypäsin aika usein. Sit ku (poikaystäväni nimi) tuli kuvioihin niin rauhoitin (H2.)

Ei huvittanu enää perseillä, koska muuten ei ois saanu olla tyttöystäväni kanssa niin paljoa (H4.)

Sanottiin et se (tyttöystävä) on huonoo seuraa kun se liikkuu niis piireis. Mut ei kellää käyny viissii mieles, että juhlin ennen sitäki ja paljo olisin juhlinu ilman sitä (H5.)

... tuli niinku sellasta, että (tyttöystävän nimi) katto mun perään ja mä sen perään ettei enää vedetty niin övereitä. Tai sitte se kun luvattiin ettei mennä enää kännisten kuskien kyytii (H5.)

Musta tuli nössömpi. (H3.)

Kyllä siinä oli vähä niinku sellanen painostava olo et haluunko ruveta tässä ihan vakavissani oleen vai jatkaa nuoruutta villisti. Enkä nyt ajateltuna ees tie miks siin oli sellanen. Miksei olis voinu olla molempii. Kai jotenki tutnu että kaverit oli joka viikonloppu menos ja ite vaan nysväs kotona. Vaikka hyvältäähän se tuntu. (H3)

Yhtä lukuun ottamatta kaikki haastateltavat kokivat pidemmässä parisuhteessa olemisen vaikuttaneen positiivisesti tai ei mitenkään koulunkäyntiinsä. Koulua oltiin alettu käymään huolellisemmin siinä pelossa, ettei nuoren sanoin ”perseily” olisi aiheuttanut rajoituksia tyttöystävännäkemiseen esimerkiksi kotiarestin muodossa. Parannus koulumenestyksessä ja siellä käyttäytymisessä korostui erityisesti niiden haastateltavien kohdalla, jotka olivat asuneet lastensuojelulaitoksessa. Nuoret kuvasivat ohjaajien seuranneen todella tarkalla silmällä koulunkäyntiä ja pitäneen yhteyttä opettajien kanssa. Näin ollen ohjaajat tiesivät heti, jos tunneille oli menty myöhässä tai jätetty kokonaan välistä. Nuoret kertoivat lastensuojeluyksikön henkilökunnan myös asettaneen kunnollisen koulunkäynnin ehdoksi kaikille vapaa-ajan menoille. Eli jos koulu ei sujunut ei tyttöystävällekkään saanut mennä.

Koulu meni paremmin ja tuli parempii numeroita. Enkä lintsannu enää. Jos olisin lintsannu niin se (tyttöystävä) ois suuttunu. (H4)

... kouluu oli vähä niinku pakko käydä. Siis kyllähän se kiristi ja sai olla sika tarkkana ettei jääny vaikka röökistä kii reksille. Piti tsemppaa ihan tosissaan koko ajan et olin kunnolla (H5.)

Ei se mitenkää kouluun vaikuttanu (H2.)

Muutin (paikkakunnalle) just sen takia kun poikaystävä oli just sie kou-
lus. En mä muuten sinne ois hakenu. (H2.)

Lintsasin kyllä tosi paljon ja menin aina sen kämpille. Halusin vaan koko
ajan olla (poikaystävän nimi) kans. En mä ees ajatellu mitää seura-
muksii vaan elin vaan siinä hetkes. (H3.)

Monet haastateltavista kuvasivat suhteen vanhempiin muuttuneen seurustelun
myötä. Vaikutukset koettiin pääosin positiivisina ja seurustelussa nähtiin kasvattava
ja aikuistava näkökulma. Kaksi haastateltavaa ei osannut arvioida oliko seurustelu
muuttanut mitään. Toisaalta he joiden suhde vanhempiin oli muuttunut myönteisem-
mäksi, pohtivat mikä oli seurustelusuhteen osuus ja minkä verran suhde vanhempiin
muuttui jo pelkästään iän tuoman viisauden ja murrosiän kuohuntojen mennessä
ohi. Yhden haastateltavan osalta välit olivat hetkellisesti kiristyneet äärimmilleen,
kun vanhemmat eivät hyväksyneet tyttöystävää ja olivat haastateltavan mukaan
pyytäneet lastensuojelulaitosta, missä hän asui, rajoittamaan heidän yhdessä olo-
aan tai jopa kieltämään seurustelun. Nykyään välit ovat kuitenkin kunnossa, mutta
myöskään kyseistä seurustelusuhdetta ei enää ole.

Mä jotenki niinku aikuistuin, tai jotain. Ei enää riideltä niin paljo porukoi-
den kaa. Kai siinä ikääki tuli, mutta mä luulen että se oli siks ku oppi
vähä niinku pakostaki näkeen asioita toistenki kannalta. teini-iän kiukut-
telu jäi taakse. (H2.)

käyttäydyin kotona paremmin. ...faijaki aina jakso kiittää (poikaystävä)
siitä että on kasvattanut mut. Silloin sen kommentit otti päähän, mutta
nyt tuntuu että siinä tais olla jotain perää. (H3.)

porukat ei hyväksyny (tyttöystävää). Niiden mielestä olin kai liika nuori
oleen kenenkää kans. (H4.)

... isästä tuli mulle tosi punanen vaate. V*ttutti nähä sen naamaa. Musta
tuntu et jos ei ne tykkää (tyttöystävästä) niin ei sitte varmaan musta-
kaa.(H4.)

Suurimmalla osalla haastateltavista kokemus siitä, että nuorena koettu vakava seurustelusuhde kasvatti itsetuntoa myönteiseen suuntaan. Oma kumppani koettiin kaikkein lähimmäksi henkilöksi, jolle uskalsi jakaa nuoruuden tuomat surut ja kriisit. Kumppanin läheisyys henkisesti tasolla oli myös jotain aivan uutta, mitä nuoret eivät olleet ennenkin kokeneet. Kumppanille uskouduttiin asioista, joita ei tullut mieleen kertoa kaverille. Toisen keuhut ja ehtymätön rakkaus koettiin korjaavana ja vahvistaneena tekijänä. Yksi haastateltavista kertoi olevansa nyt vahvempi ihminen ja valmiimpi aikuisuuden haasteisiin. Hän kertoi kumppaninsa opettaneen hänet rakastamaan myös itseään. Suhteista oli myös rikkovia kokemuksia, mutta haastateltavat useimmiten kertoivat niiden liittyneen muihin lyhyempiin suhteisiin, jossa he olivat olleet joko ennen tai jälkeen pitkän parisuhteen, jota haastatteluni koski. Yksi tutkitavistani kertoi olevansa surullinen siitä, että ”antoi palan itsestään niin monelle”. Hän koki, että sisällä olevan herkkyyden on uskaltanut tulla esiin vasta pidemmän suhteen alettua ja aiemmin hän oli ”kova” eikä pettämiset, erot, seksi tai ylipäättään edes parisuhteet tuntuneet oikein miltään.

Siis sen kans... Sen kans oli ekaa kertaa ikinä niinku sellasta ettei tarvinnu vetää mitää rooli. Kavereille mulla oli aina joku show päällä. Aina eri kaverille olin erilainen ja kauheet paineet että on porukas vieki (H3.)

Sitä vaan niinku oli koko ajan avoimempi ja jotenki enemmän oma itensä (H4.)

...(poikaystävän) myötä opin vähän niinku sellasta et voi kattoo itteensä etäältä, toisten silmin. Se aina sano et oon kaunis ja sitä et miks se on mun kaa. Luutteli aina kauheen listan mun ominaisuuksista jotka oli sen mielestä hyvii. Tulee ihan nytki hyvä olo ku muistelee... kyl se ehkä mua jotenki korjas sillai. (H6.)

9.2 Nuoruuden parisuhteen negatiiviset vaikutukset

Vaikeiksi kokemuksista usein määriteltiin suhteen loppuminen. Ero oli tehnyt kiipeää, oli sitten kyseessä eron passiivinen tai aktiivinen osapuoli. Kolme haastateltavista kuvasi, että erossa kaikki tulevaisuuden haaveet olivat romuttuneet ja elämä tuntunut epätoivoiselta. Kaikkien eronneiden kohdalla myös ystäväpiiri vaihtui jonkin

verran eron seurauksena. Haastateltavat kuvasivat peittäneensä pahaa oloa esimerkiksi käyttämällä runsaasti alkoholia. Kahden oli ollut vaikeaa näyttää eron todellista kipeyttä kellekään, vaan he olivat kevyesti todenneet kavereilleen, että ovat jo päässeet yli suhteesta. Yksi oli myös kertonut toivoneensa eroa ja kertonut olevansa helpottunut, vaikka tosiasiallisesti olo oli ollut aivan toisenlainen.

... mä muistan ku mua vaan oksetti joka päivä ja sitte ei saanu nukutuks. Ajattelin että mitä välii enää. Meni vaan kovempaa koko ajan. Ehkä mä jotenki halusin turruttaa sen. Sanoin vaan kaikille että onneks erottiin, vaikkein mä oikeesti ajatellu niin. (H3.)

Aloin pelkään ihan hirveesti että nyt mokaan ja joudun johki koulukotiin. (H5.)

On oikeestaan vieläki sellanen haikee tai sellanen olo kun ei enää ikinä tuu oltua niiden samojen tyyppien kansa tekemisis kun silloin kun oli (poikaystävän nimi) kans. Kauan mietin sitä eroo siltäki kantilta et haluunko nekin ihmiset pois mun elämästä kun tiesin kuitenkin et niin siinä käy. (H6.)

Kipeistä haavoista huolimatta, neljä viidestä eronneesta piti tapahtunutta eroa välttämättömänä ja kasvattavana kokemuksena. Jotkut osasivat katsoa vanhaa suhdettaan todella positiivisesti ja toisilla erosta oli jäänyt katkerampia ajatuksia. Kaksi vanhan suhteen ja eron kanssa sinut olevista oli jopa kiitollisia vanhalle kumppanilleen siitä, että hän oli juuri siinä elämäntilanteessa läsnä ja olemassa.

... neljä vuotta sitä kesti ainaki. Siis sitä että aina välillä porasin sen perään. Mut siis vaikka edelleenki on tosi herkkä paikka niin oon jo sitä mieltä, et en ois sama ihminen jos sitä ei ois ollu. (H3.)

ei siitä ois mitää tullu kuitenkaa. Mä ajattelen onneksi siis erottii ajois eikä sitte kitkutettu johonki naimisii asti. (H6.)

joo mieti jos en ois ikinä eronnu ja sit olisin aikuisena jonku kaa niin pelkäisin varmaan hulluna enemmän sitä että jos joku meneeki pieleen ja tulee ero. Nyt tietää ettei se oo maailmanloppu. (H4.)

Musta tuli kyl paljo jotenki... rikkinäisempi. Pelkään sitä että sattuu paljo enemmän ku ennemmi. (H1.)

kyl me mun mielestä voitais vieläki olla yhdes (H5.)

Vaikka aiemmin kuvailin pitkien suhteiden pääsääntöisesti vaikuttaneen tutkittavien kokemuksen mukaan positiivisesti itsetunnon kehitykseen, silti huonoimmillaan suhde oli jättänyt arpia minäkuvaan sekä itsetuntoon. Kaksi haastateltavista kuvasi kuinka dominoiva kumppani sai omankin mielen kääntymään niin, ettei enää tiennyt totuutta itsestään tai siitä mitä oli ennen ajatellut. Negatiivisia kokemuksia haastateltavat kuvasivat kasvattaviksi ja olivat tyytyväisiä siihen, etteivät kaiken jo kerran kokeneena ehkä enää olisi niin naiiveja. Toisaalta he kertoivat nuoruudessa tulleiden negatiivisten kokemusten olevan niin syviä, että vaikuttavat vielä tänä päivänäkin nykyiseen parisuhteeseen pelkojen ja epäluulojen kautta. Yhdellä haastateltavista oli loppukädessä suhteesta hyvät muistot ja hän piti koko suhdetta positiivisena kokemuksena myös tulevaisuuden elämän kannalta. Silti hän kuvasi poikaystävän haavoittaneen itsetuntoa olemalla hyvin tarkka ulkonäöllisistä piirteistä ja tämän haavan vaikuttavan edelleenkin siihen, kuinka itseään peilistä katsoo.

Se mun eka poikaystävä oli just sellanen et se aina niinku kommentoi kaikkien muijien ulkonäköö. ... Kerran se sano jostain toisesta, et "hyi kato mitkä karvat jalois" vaikka sillä ei ollu ees ku vähä reisis. Niin sen jälkee musta tuli sellanen et katoin et kaikki on aina täydellistä. Sheivaisin koko ajan ja pistin suhkunki jälkee puuteria salaa naamaan vessas. Luulen et en ennemmin ollu ees tajunnu et miehet voi kattoo tollasii. (H3.)

.... meni tosi kauan et opin oleen niinku rennosti tai vaikka lökövaatteis. Ja ei vieläkkää tunnu aina siltä et ihan oikeesti kelpaisin tämmösenä kun oon. (H3.)

...mun kaverit oli niinku ilmaa. Joskus se (poikaystävä) sano että sun kaverit on niin tyhmiä ettei se halua nähä niitä. (H1.)

kyllähän se ny aika pahalta tuntu. Ja silloin mä oikein aloin uskoo sen juttuihin ja olin siks tosi yksinäinen (H1.)

ny ku ajattelen niin tota kyl se varmaa vaikutti iha pukeutumisesta läh-tien. Halusin niinku laittaa kaikkee sellasta päälle mistä se tykkäs ja sittte muuttu koko tyyli. Aattelin että eihän mulla oikeestaan ees ollu tyyliä (H1.)

Parisuhteen oli kaikkien kohdalla vaikuttanut myös muihin sosiaaliin suhteisiin. Monesti ystäväpiiri oli laajentunut seurustelun myötä, mutta taas toisaalta seuruste-lun alkuvaiheen symbioosissa yhteydenpito ystäviin oli unohtunut. Lähes jokainen haastateltava kertoi olevansa jälkeinpäin harmistunut siitä, että vähensi yhteyden-pitoa ystäviinsä. Yhdessä tapauksessa parisuhde oli myös alkanut rajoittaa omia vanhoja ystävyysuhteita.

Tutustuin sen kavereihin ja liikuin aika paljo niiden kaa. Musta se vaa oli kivaa saada lisää kavereita. (H2.)

Ei sitä oikee tajunnu paljoko oikeesti menee aikaa (poikaystävän) kanssa ennenkö kaverit alko sanoo että susta on tullut tollanen tylsä (H3.)

Sitä se oli. Nimittäin mustasukkainen. En saanu pitää yhteyttä mun poika puolisiin kavereihin. Tai sain, mutta sen jälkeen se oli aina niin outo, puhumaton ja sillee outo. Joskus suuttu enempiki kun luuli että oon tehnyt jotain sen kaverijätjän kaa. Ei sitte huvittanut enää hengata niiden kavereiden kaa ku aina tuli ongelmii. (H1.)

Seurustelleet kuvasivat kaiken ajankäytön muuttuneen pikkuhiljaa ja ikään kuin huo-maamatta. Mitä pidemmällä ihastus ja suhde eteni, sitä enemmän se vei aikaa. Aluksi jotkut haastateltavista olivat kokeet ahdistusta siitä, kuinka aikaa voisi nyt riittää sekä kumppanille, että kavereille. Kuitenkin tunteen syvennettyä jaosta oli tul-lut selvä ja suhde vei aikaa kavereiden lisäksi myös harrastuksilta eikä asia mieti-tyttänyt enää niin paljoa. Yksi haastateltava oli hakeutunut takaisin harrastuksensa

pariin, kun suhde oli päättynyt. Vaikka suhteen aikana ajankäytön jakautuminen lähes kokonaan kumppanille oli tuntunut hyvältä ratkaisulta, niin jälkikäteen ajateltuna se kadutti.

Ei ollu enää aikaa harrastuksille niin paljoo. Ei se oikeestaa ees yhtää haitannut. Siinä oli vaan jotenki nii rakastunut ja halus olla vaan toisen kaa. Mikää aika ei ollu tarpeeks. (H2.)

...oli niin vähä aina aikaa et piti valita kenen kaa halus olla. Kylhän siinä tuli sit valittuu aina se tyttöystävä (H4.)

9.3 Aikuiset suhteen vartijoina

Lastensuojelutaustaisilla nuorilla oli paljon kokemuksia suhteen rajoittamisesta jollain tapaa. Nuoret eivät omasta mielestään olleet saaneet määrätä seurustelukumppanin kanssa vietetystä ajasta samalla tavalla kuin kodeissaan asuvat ikätoverit. Toisaalta myös kotona asuneilla oli joitakin kokemuksia siitä, että vanhemmat asettivat rajat seurustelulle ja rajat eivät aina miellyttäneet. Kotona asuneilla rajat olivat kuitenkin haastatteluista saadun materiaalin perusteella löysemmät ja nuorilla oli itsellään enemmän vastuuta suhteesta ja valtaa päättää kuinka siinä toimii. Toisaalta rajustikin rajoja vastaan kapinoineet nuoret nykypäivänä suurimmalta osalta ymmärsivät, miksi sääntöjä oli ollut ja he kokivat sääntöjen jopa suojelleen heitä monelta kriisiltä. Yhdelle haastateltavalle tiukat rajoitteet seurustelussa olivat yhä mysteeri ja hän koki niistä katkeruutta ja epäoikeudenmukaisuutta. Haastateltava koki, että jopa ero oli syy seuraus suhteessa siihen, että lastensuojelulaitoksen kautta rajoitettiin heidän näkemistään ja yhteistä aikaa.

Laitos on täynnä sääntöi. Ihan sika paljo aikasemmin piti olla takas ku kaverit. Niillä jollain ei ollu kotiintuloaikoja ollenkaa ja mulla niidenki edestä. Eihän siinä sitte ehtiny oleen toisen kans ku muutaman tunnin aina kerralla (H6.)

Vähä vaikee selittää toiselle et joo en sit tekstaa enää ysin jälkee ku ei oo puhelinta tai et nyt on (yksikön nimi)päivä enkä voi tulla kylille tai sori ku jäin kii röökistä nii en pääse ilma ohjaaja. Tai voi siin selittää mut ei sille (tyttöystävä) vaan menny ikinä jotenki perille se. Aina se itki sitä että mikset vastaa ja nii ja miksei oo yhteistä aikaa. Itestäki tuntu pahalta ku tuntu niinku et se ois mun vika. (H5.)

En mä tajuu kuinka se jakso sitä. Ehkä se vaan rakasti mua niin paljo. Silloin pelkäsin koko ajan et se jättää mut. Yhen kerran ku oli lvr ja ypr niin porasin ihan hulluna ja meinasin tulla hulluks ku en saanu laitettuu ees yhtä viestii et kaikki on hyvin ja en haluu erota. Onneks sit yks ohjaaja anto puhelimen minuutiks ja katto vierestä ja sain laittaa sille et ei erota. (H6.)

Niihän siinä sitte käviki, että ei se jaksanu enää ku ei me ikinä nähty. Ohjaajat tais olla vaan tyytyväisii (H5.)

Välillä tuntu siltä, että mistä piip te tiedätte, että mikä mulle on parasta. Aina hoettiin sun on nyt parasta pitää kiinni tästä futis harrastuksesta ja sun on aina nyt parasta tehdä sitä tätä ja tota ja ei tuota.... (H4.)

9.4 Eron kokemus

Esitin kaikille haastateltaville myös kysymyksen: ”miksi erositte?”, ellei vastaus kysymykseen ollut tullut ilmi jo aiemmasta keskustelusta. Yhtä lukuun ottamatta kaikki haastateltavat olivat eronneet nuoruudessa solmitusta suhteesta. Eron kokemukset olivat hyvin erilaisia ja eri syistä johtuneita. Kaksi haastateltavista koki, että suhde ei enää vain ollut rakkaussuhde ja välit olivat syystä tai toisesta viilenneet. Yksi haastateltavista kertoi, että he ”kasvoivat erilleen” erilaisten elämäntavoitteiden myötä.

Meistä vaan tuli ihan erilaisia. Mä halusin opiskella ja se ei. Se oli vaan sitä mieltä, että näillä sossunrahoilla on ihan kiva elellä ja siitä tuli riitoja. Mä taas jotenki olin aikuistunu ja halusin enemmän. Siinä se rakkaus sitte kuoli. En mä nähny enää rakastettavia juttuja siinä (poikaystävässä). (H6.)

Kyseisellä haastateltavalla ero ei ollut vaikuttanut itsetuntoa laskevasti. Haastateltava itse oli ollut eron aktiivisena osapuolena ja muisteli poikaystävänsä nyt lämmöllä. Suhteen aikana nainen oli kokenut kasvaneensa aikuiseksi ja saanut positiiivista vahvistusta itsetunnolleen. Suhde tai ero ei kaduttanut häntä.

Toinen haastateltava oli taas itse joutunut jätetyksi. Suhde oli tutkittavan mukaan muutenkin ollut näin jälkeinpäin tarkasteltuna huono ja häntä latistava. Suhteessa

olo aikana tutkittavan mukaan kaikki oli näkynyt vaaleanpunaisten lasien läpi. Aiemmissä kappaleissa olen nostanut esiin hänen kommenttejaan, jotka kertoivat poikaystävän määränneen kaverisuhteista ja arvostelleen häntä.

... olin niin paljon yrittänyt olla just niinku se halus. Halusin olla sille se kaikkein rakkain ja ihana. Niin kyllä se satutti ku yhtäkkiä olinki kaikkein huonoin vaihtoehto. Oli siinä kaikkee pettämis hässäkkääki, mut mä olin antanut sen anteeks. (H1.)

Haastateltava kuvaili, kuinka myöhemmin eron jälkeen on ollut vaikea luottaa keneenkään ja pelko siitä, ettei suhteessa puhutakaan totta on seurannut hänen elämässään yhä. Hän myös kertoi syyttävänsä itsetunto ongelmista vanhaa poikaystäväänsä. Suhteessa ollessaan hän oli omien sanojensa mukaan kuvitellut suhteen olevan turvallinen ja kumppanin rakastavan häntä. Turvallisuuteen on nyt vaikea uskoa, kun kaikki loppuikin yhtäkkiä varoittamatta.

Yksi haastateltavista kertoi tarinansa, jossa hän oli itse ollut eron aktiivinen osapuoli, mutta myöhemmin katunut eroa pitkään. Aloite eroon tuli tutkittavani mukaan ikään kuin hetken mielijohteesta. Hän oli halunnut elää nuoruuttaan ja suhteen läheisyystiiviys aiheutti ”sitoutumiskammon”. Kumppanista erossa oleminen teki kipeää ja hän yritti monesti ehdottaa yhteen palaamista. Kumppani ei kuitenkaan enää ollut valmis suhteeseen ja se satutti haastateltavaani hänen mukaansa ”syvästi”. Nostin saman haastateltavan vastauksia aiemmin esille, kun hän kertoi suhteen ”pelastaneen hänet” ja korjanneen itsetuntoa suuresti. Haastateltava esimerkiksi nosti esille, että ennen suhdetta hän oli koulukiusattu ja vasta seurustelun myötä hän alkoi saada kavereita. Toisaalta ero aiheutti isoja hylkäämisen kokemuksia, vaikka alkuperäinen eroajatus tulikin häneltä itseltään. Nykyään kaikki on hänen mukaansa hyvin, vaikka nuoruudesta vuosia meni ”tuskissaan vellomiseen”.

...siis tosi sääliittävästi käyttäydyin. Lähettelin vuosia viestejä että ekkö nää välitä musta. Välillä tuli vihreetä valoo ja se herätti toivoo mut sitte se ei kuitenkaa enää koskaa halunnu mua. Ei olis kuulemma ollu järkevää. (H3.)

Yhden haastateltavan kokemuksen erosta erosivat merkittävästi muista siinä mielessä, ettei hän nähnyt eroa lainkaan positiivisena. Hän ikävöi entistä suhdettaan

edelleen eikä ollut enää löytänyt mitään vastaavaa suhdetta. Erosta oli kulunut kolme vuotta. Haastelevani oli myös sitä mieltä, että ero ei ollut hänen vikansa vaan häntä rajoitettiin ulkopuoliselta taholta niin ettei suhteen hoitaminen onnistunut. Tyttöystävä oli jättänyt haastateltavan yllättäen sen enempää asiaa avaamatta. Tutkittava itse selitti asian itselleen niin, että tyttöystävä ei kestänyt yhteisen ajan puutetta ja yhteydenpidon vähyyttä. Eron jälkeen tutkittavani kertoi velloneensa synkissä veisissä ja pelänneensä ”vetävänsä överiksi”. Nykyään olo oli edelleen paha, mutta itsetuntoon tulleita vaikutuksia hän ei osannut eritellä. Haastateltava kertoi elävänsä elämää nyt vain eteenpäin ja yrittävänsä olla miettimättä asiaa enää.

...kyl se tiekkö sattuu kun jotain tärkeätä vaan viedään sulta. Kyl mä (tyttöystän nimi) ymmärrän. Mun mielestä voitais yrittää nyt uudelleen. (H5.)

10 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksen aluksi olin asettanut kolme tutkimuskysymystä. Sain mielestäni kysymyksiin hyvin vastauksia, vaikkakin osaa tuloksista oli hankala luokitella joko positiiviseksi tai negatiiviseksi. Monesti tutkittavat näkivät samoissa asioissa sekä myönteisiä, että kielteisiä puolia tai eivät osanneet edes vastata kuulusiko asia kumpaankaan luokkaan. Toisaalta huomattavaa oli se, että sain tutkimukseni myötä enemmän positiivisia kokemuksia suhteiden vaikutuksista kuin negatiivisia.

Tutkimustuloksista voidaan huomata tulosten moninaisuus. Parisuhteet ei tutkittavieni kohdalla noudattaneet mitään kaavaa, vaan kaikki olivat erilaisia ja tarinat suhteen alkamisesta ja loppumisesta vaihtelivat paljon. Toki otteeni tutkimusta varten on pieni ja voisi olla, että huomattavasti laajemmalla haastateltavien joukolla tutkimuksessa alettaisiin nähdä yhteneväisyyksiä tai ehkä jopa tyypillinen tarina nuorena solmitusta parisuhteesta. Ainut asia tutkimuksessani, joka näkyi täysin tyypillisenä piirteenä näin nuorena aloitetuissa suhteessa, oli se, että yhtä lukuun ottamatta kaikki olivat jo eronneet suhteestaan ja osalla oli jo uusi kumppani. Nuorena solmituista suhteista ei siis lopulta tullutkaan kestäviä, vaikka kaikki olivat suhteessa ollessaan kokeneet sen olevan vakava. Osa haastateltavista oli suunnitellut kumppaninsa kanssa jo tulevaisuutta pitkällekin ja puhuneet aikuisena naimisiin menosta tai lasten hankkimisesta.

Päätyneisiin suhteisiin ei keskimäärin oltu pettyneitä vaan ero ja koko sitä edeltänyt suhde nähtiin pikemminkin hyvänä kasvattavana kokemuksena, josta oli hyötyä aikuisuuden kannalta. Myös ne haastateltavat, joiden suhteessa oli ollut rikkovia elementtejä, näkivät suhteen vaikutukset lopulta positiivisina. Vaikkakin sitten edes siitä näkökulmasta, ettei ainakaan tulevaisuudessa enää "hairahdu" yhtä hölmöihin tyyppeihin ja nyt tietää paremmin mitä oikeasti haluaa suhteelta ja kumppanilta. Niin nopeat ihastukset kuin syvät rakastumisetkin ovat nuoruudessa tyypillisiä ja niistä eroaminen voi tehdä kipeää. Sydänsuruilla on kuitenkin tarkoituksensa ja ne kasvattavat omalla tavallaan. Myöhemmin rakkauden päättymisen aiheuttama tuska saattaa näyttäytyä kokijalleen "lapsellisena", mutta surulla on aina tarkoituksensa. (Turunen 2005, 128.)

Jokainen haastateltava piti suhdetta tärkeänä elementtinä omalla elämänjanaan, oli sen laatu sitten ollut millainen hyvänsä. Myönteistä näkökulmaa oli paljon, mutta toisaalta haastateltavissani ei ollut ketään, kenen suhteessa olisi ollut esimerkiksi fyysistä väkivaltaa. Myöskään sellaista tarinaa ei löytynyt, että kumppanin kautta olisi ajautunut piireihin missä käytetään huumeita ja olisi itsekin sen myötä aloittanut huumeiden käytön. Sellaisia kokemuksia saaneet nuoret eivät välttämättä näkisi vanhoja seurustelusuhteitaan niin positiivisessa valossa. Tällaiset tarinat nuoruuden suhteista ovat kuitenkin täysin mahdollisia.

Lukemassani teoriakirjallisuudessa monesti mainittiin nuoruuden rakkauden olevan mukaansa tempaavaa ja vahvaa. Martikainen (2015) toteaa, että on tyypillistä, että alkuhuomassa kaikki muu unohtuu ja kaikki aika halutaankin yhtäkkiä viettää vain seurustelukumppanin kanssa. Koulu, kaverisuhteen, harrastukset ja perheen asiat jäävät kakkoseksi. (Martikainen 2015, 58.) Tämä ilmiö tuli selkeästi esiin myös tutkimuksessani, sillä kaikki haastateltavani muistelivat suhteesta kertoessaan, että seurustelu ja sen aiheuttama tunnemylläkkä oli valtava. Kaiken muun merkitys elämässä laski ja oman seurustelukumppanin nosti ikään kuin korokkeelle. Seurustelu oli prioriteettilistalla ykkösenä. Seurustelu alkoi vaivihkaa vaikuttaa kaikkeen ajankäyttöön. Osa haastateltavista kertoi harrastusten vähentyneen tai jääneen kokonaan pois. Kaikki kertoivat seurustelun vaikuttaneen ystäväpiiriin ja kavereille oli yhä vähemmän aikaa. Jälkikäteen pohdittuna suurin osa oli sitä mieltä, että kavereille olisi pitänyt varata enemmän aikaa, eikä harrastuksista olisi kannattanut luopua. Haastateltavat kuitenkin kertoivat, että seurustelu vei niin mennessään, ettei se silloin tullut kysymykseenkään, vaikka jotkut aikuiset kehottivatkin pitämään kiinni ystäväistä ja vapaa-ajasta. Martikainen (2015) kirjassaan totesikin, että huumasta huolimatta suhteeseen ei pitäisi käpertyä liaksi, sillä suhteen mahdollisen päättymisen jälkeen on kova työ kuroa ympäröivä maailma takaisin itselleen ja löytää taas muuta elämänsisältöä. Jos suhteen aikana on ollut muutakin elämänsisältöä kuin oma kumppani, niin erosta toipuminenkin voi olla helpompaa. (Martikainen 2015, 58.)

Vaikka vapaa-ajan harrastukset ja kaverisuhteisiin käytettävä aika oli kärsinyt huomattavasti, oli minulle yllättävää, että yhtä lukuun ottamatta kaikki kuvasivat koulumenestyksen parantuneen tai ainakin pysyneen samalla tasolla. Ennako-oletukseni tutkimukseen lähdetessä oli, että seurustelusuhteiden ollessa tiiviitä, koulukin

voi alkaa kärsiä. Haastateltavani kuitenkin kertoivat uskovansa koulumenestyksen parantuneen siksi, että heillä ei ollut halua enää ”rellestää tai juhliä” niin paljon kuin aikaisemmin. Toinen syy kunnolliseen koulun hoitamiseen oli siinä, että tutkittavat eivät halunneet itse luoda omalla toiminnallaan mitään sellaista mikä olisi estänyt täysipainoista seurustelua. Lastensuojelutaustaiset kertoivat, että jos koulussa olisi tullut pelleiltyä niin ohjaajat olivat heti rajanneet kylillä käyntiä, joka taas suoraan olisi vaikuttanut oman kumppanin kanssa vietettyyn ajan määrään. Myös kotona asuneet kuvasivat, että hyvällä koulumenestyksellä pystyi takaamaan sen, että vanhemmat pysyivät ”hyvällä tuulella” ja olivat tällöin myös seurustelun puolella. Yksi haastelevani kuvasi, kuinka poikaystävän luokse oli matkaa ja jos koulusta olisi alkanut kuulua huonoa palautetta, ei isä varmastikaan olisi suostunut toimimaan kuskinä poikaystävän luona vierailuissa. Yhdelle haastateltavista oli taas hyvin tärkeää yrittää todistaa, että poikaystävä tekee hänelle hyvää ja että hän on kyllin kypsä seurustelemaan.

Käydessäni tutkimustuloksia läpi huomasin, että lastensuojelutaustaisilla haastateltavillani ei ollut sen rikkovampia kokemuksia seurustelusuhteista kuin kotona asuvillakaan. Tämä yllätti minut tutkijana, sillä ennakko-olettamukseni oli, että lastensuojelussa olevilla lapsilla on keskimäärin rankkoja kokemuksia historiassaan ja tämä jotenkin vaikuttaisi eheän ja turvallisen suhteen muodostamiseen. Luukkala (2015) kirjassaan kertoo, että jokaisen ihmisen henkilökohtainen psykohistoria vaikuttaa parisuhteiden solmimiseen ja niissä olemiseen. Psykohistoria muodostuu henkilökohtaisista merkityksellisistä ja käännteentekevästä tapahtumista. Kaikki kohtaamiset ja kokemukset elämässä muodostavat sen pohjan, jonka läpi nyt elämää katsomme ja kuinka sen näemme. Psykohistoria voi olla pullollaan onnistumisen ja hyväksytyksi tulemisen kokemuksia tai sitten sieltä voi löytyä osattomuutta ja epäonnistumisia. Jos jonkun henkilöhistoria on hyvin traumaattinen se voi olla este toimivan parisuhteen solmimiselle. Toisaalta jonkin asteinen haavoittuvaisuus taas tuo suhteen onnistumisen kannalta tärkeää nöyryyttä ja arvostusta toista kohtaan. Nöyryys estää pitämästä toista itsestään selvyytenä. Suuri osa psykohistoriastamme muodostuu lapsuuden kodistamme. (Luukkala 2015, 42-44.)

Sen sijaan, että suhteissa oltaisiin yleensä koettu rikkoutumista, oli tutkimukseni tulokset erilaisia. Muutama haastateltava, joista kaksi oli asunut nuoruutensa lastensuojeluyksikössä, kokivat pitkän ja siinä iässä kohtuullisen pysyvän parisuhteen ”eheyttäneen” heitä ja yksi heistä käytti myös sanaa ”korjaava” kuvaillessaan suhdetta. Aiemmat lyhyet suhteet koettiin sellaisiksi, joissa itseä on päässyt sattumaan. Haastateltavat kokivat pitkän suhteen nostaneen itsetuntoa ja nuoret olivat myös oppineet arvostamaan koko elämää ja itseään eri tavalla. Tärkeiksi elementeiksi he nimesivät hyväksytyksi tulemisen omana itsenään, rakkauden, kumppanin kehumi- sen ja turvallisuuden tunteen. Lähes kaikki haastateltavat kokivat parisuhteen loppu viimein kasvattaneen identiteettiä positiiviseen ja itsensä hyväksyvämpään suuntaa.

Huomattavaa tutkimustuloksissani oli myös, että kaikki lastensuojeluyksikössä asuneet kokivat, että heille asetettiin nuoruudessa huomattavasti tiukempi rajoja kuin kotona asuville ikätovereilleen. Tämä on tietysti myös henkilökohtaista kokemusta, sillä myös kotona asuneet kuvasivat vanhempien asettaneen esimerkiksi sellaisia kotiintuloaikoja joita vastaan he kapinoivat. Lastensuojelulaitoksissa asuneet kuitenkin kuvasivat, että arjessa oli paljon rutiineja, jotka olivat hyvin joustamattomia. Kaksi haastateltavaa kuvasi, kuinka yksikössä oli tarkat siivouspäivät ja kotipäivät, jolloin mitään menoja yksikön ulkopuolella koulussa käynnin lisäksi ei ollut. Siivouspäivää ei ollut mahdollista siirtää, vaikka olisi juuri sille päivälle suunnitellut tapaa- vansa seurustelukumppania. Lastensuojelutaustaiset nuoret myös kuvasivat, että ohjaajat suojelivat heitä liiaksi ja esimerkiksi yö kyläilyä seurustelukumppanin luokse ei suosittu tai yökylään pääsi vasta hyvin pitkään kestäneen seurustelun jäl- keen. Huostaanotetuilla nuorilla yökylään pääsemiseen vaikutti myös sosiaalityön- tekijän mielipide ja haastateltavani olivat sitä mieltä, että asiaan vaikutti se, millainen sosiaalityöntekijä kullekin oli sattunut valikoitumaan tai millä päällä hän oli. Lasten- suojelutaustaiset kokivat epäreiluutta siitä, ettei heidän seurustelusuhteensa saa- neet sellaista vapautta kuin muilla ikätovereilla oli.

Pohdin kuitenkin sitä, että jokaisella sijaishuollossa asuvalla on syynsä asua siellä. Syitä voi olla rikkonaisuudessa lapsuudessa tai esimerkiksi nuoren omassa koulunkäy- mättömyydessä. Siinä mielessä ei ole ihme, että ohjaajat ovat tarkkoina siitä, että koulu tulee käydyksi kunnolla ja seurustelusuhteet ovat vasta toisella sijalla. Las-

tensuojelutaustaiset kokivat myös sitä, että heitä suojeltiin liikaa, mutta ehkä ohjaajien tarkoitus onkin suojella lasta ja turvata tasapainoinen kasvu ja kehitys sekä ehkäistä mahdollisesti traumatisoivia tai rikkovia kokemuksia nuoruudessa.

Kaksi kolmesta lastensuojelutaustaisesta haastateltavastani koki nyt myöhemmin ymmärtävänsä ainakin osittain ohjaajien rajaamista. He kuvasivat ymmärtäneensä vanhemmiten koulunkäynnin merkityksen ja miettivätkin missä olisivat, ellei heidän peräänsä olisi niin paljoa katsottu. Seurustelusuhteensa he kuitenkin kokivat viattomiksi ja kuvasivat niillä olleen siihen aikaan niin suuri merkitys, että sille olisi pitänyt saada enemmän aikaa. Kaikilla lastensuojelutaustaisilla oli myönteisiä ajatuksia seurusteluajalta ja sen myöhemmistä vaikutuksista.

11 POHDINTA

Tässä luvussa pohdin opinnäytetyöprosessini kulkua sekä lopullista opinnäytetyötäni. Pohdin mikä opinnäytetyön teossa oli haastavinta ja mikä taas helpointa. Avaan myös omia ajatuksiani ja pohdintoja käsittelemästäni aiheesta nyt kun tutkimus on tehty.

Opinnäytetyöprosessini ei ole edennyt tavallisen kaavan mukaisesti. Opinnäytetyö on ollut vuosia ajatuksen tasolla, mutta toteutukseen tarvittava motivaatio on puuttunut. Lopulta aikataulujen kiristyessä varsinainen työ opinnäytetyön eteen tapahtui hyvin lyhyessä ajassa loppukevään 2018 aikana. Ennen aloitusta prosessi tuntui loputtoman pitkältä ja työläältä. Tunsin, ettei työstä tulisi yhtään mitään. Kuitenkin aloitettuani, alkoi työ tuntua mukavammalta ja helpommalta edetä aina mitä pidemmälle pääsin. Hirsjärvi ym. (2008) kuvaa kirjassaan aloittamisen vaikeuden olevan yleistä myös kokeneille kirjottajille. Kirjoittamisen välttelyn taustalla olevat syyt löytyvät useimmiten uskonpuutteesta ja epäonnistumisen pelosta. Tavallisia ahdistuksen aiheuttajia ovat myös liika täydellisyyden ja omaperäisyyden tavoittelu. Tätä yleistä ongelmaa voidaan kuvata tyhjän paperin syndroomaksi. (Hirsjärvi ym. 2008, 56-57.) Kuvailu kuulostaa varsin tutulta, joten voin varmasti todeta kärsineeni tyhjän paperin syndroomasta.

Jälkeenpäin ajatellessa, tuntuu hölmöltä, että lannistuin paineen alla niin, etten saanut aloitetuksi. Jokaisen haastattelun ja kirjoitetun sanan jälkeen ollaan kutienkin jo pidemmällä ja lähempänä lopullista tavoiteta. Opinnäytetyöstäni olisi tullut varmasti parempi, jos olisin aloittanut aiemmin ja prosessiin olisi ollut käytettävissä pidempi aika. Opinnäytetyötä työstäessäni olen mielestäni kehittynyt sekä tutkijana, että kirjoittajana. Aluksi aikaansaamani teksti ei enää muutaman viikonpäästä näytä niin hyvältä ja halusin korjailia sitä. Ymmärrän nyt, miksi on tärkeää, että opinnäytetyö jakautuu pitkälle aikavälille ja sen teossa edetään prosessin omaisesti.

Opinnäytetyön aihe tuli valituksi oman kokemukseni ja työhistoriani kautta. Työssäni olen nähnyt useita nuoria, jolla on tai on ollut parisuhde. Olen nähnyt työssäni seurusteluiden alkavan ja loppuvan. Oman käsitykseni mukaan nuorilla on erilaisia näkemyksiä seurustelusuhteistaan kuin aikuisilla. Alaikäisinä nuoret ovat tietenkin ai-

kuisten holhouksessa ja määräysvallan alaisena, jolloin aikuisen mielipide tai näkemys seurustelusuhteesta voi vaikuttaa siihen, kuinka suhde ylipäättään toteutuu. Työssäni halusin antaa nuorten äänelle siiven ja kerätä nimenomaan nuorten kokemuksia suhteista ja niiden vaikutuksista niin myönteisessä kuin kielteisessäkin mielessä. Työni tarkoitus oli avata nuorten kokemaa maailmaa aikuisille ja nuorten kanssa työskenteleville ammattilaisille.

Omissa tavoitteissani onnistuin mielestäni yllättävän hyvin. Aikataulun vuoksi jännitin, saanko tarpeeksi aineistoa tutkimusta varten ja kuinka avoimesti haastateltavat olisivat valmiita kertomaan omista melko henkilökohtaisista asioistaan. Haastateltavien avoimuus kuitenkin yllätti minut ja lähes kaikki puhuivat kokemuksistaan hyvinkin avoimesti. Tutkittavani pystyivät myös analysoimaan itseään ja omaa vanhaa suhdettaan yllättävän hyvin. Aluksi olin ajatellut haastatella tutkimustani varten nuoria alle 18-vuotiaita henkilöitä, jotka parhaillaan seurustelevat. Olen jälkikäteen hyvin tyytyväinen päätökseeni valita haastateltaviksi kuitenkin jo aikuisia henkilöitä, jotka muistelivat kokemuksiaan takautuvasti. Tämä tekijä varmasti syvensi analysoinnin tasoa ja toi näkökulmaa pohdintoihin. Nuorien parhaillaan seurustelevien haastattelemisessa ongelmana olisi varmasti ollut se, että pinnalla olevat tunteet olisivat olleet sekoittamassa pohdintoja. Omasta mielestäni sain riittävästi aineistoa tehdäkseen kunnollisia johtopäätöksiä.

Sosionomin (AMK) osaamisen kaikki kuusi kompetenssia ovat luoneet pohjan koko opiskeluajalle. Ne ovat osaamisen tavoitteita, joita kohden lähdetään opintojen alussa ja joiden on tarkoitus olla hallussa opintojen päätyttyä. Opintoja peilataan kompetensseihin ja oppilaan tehtävänä on reflektoida itseään ja suhdettaan näihin kompetensseihin. Oma osaamiseni on kehittynyt valtavasti opintojen myötä, mutta iso osuus on ollut myös työelämällä, jossa olen ollut mukana lähes opintojeni alusta saakka. Opinnäytetyön myötä tutkimuksellisen kehittämis- ja innovaatio-osaamisen kompetenssi vahvistui huomattavasti. Tämän prosessin myötä löysin itsestäni puolen, joka pystyy suunnittelemaan ja toteuttamaan myös laajempia opintoprosesseja sekä rakentamaan tutkimuksen alusta loppuun. (Sosiaalialan ammattikorkeakouluverkosto. 3.6.2018.)

LÄHTEET

- Aalberg, V. & Siimes M. 2007. Lapsesta aikuiseksi: nuoren kypsyminen naiseksi tai mieheksi. Helsinki: Nemo.
- Aho, T., Kotiranta-Ainamo A., Pelander A. & Rinkinen T. 2008. Puhutaan seksuaalisuudesta: nuori vastaanotolla. Väestöliitto. VL-Markkinointi Oy.
- Anttila, R., Eronen, S., Kallio, M., Kanninen, K., Kauppinen, L., Paavilainen, P. & Salo, S. 2005. Persoona 2. Kehityopsykologia. Helsinki: Edita.
- Cacciatore, R. 2007. Huomenna pannaan pussauskoppiin: eväitä tyttönä ja poikana kasvamisen haasteisiin syntymästä murrosikään. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö.
- Hiitola, J. 2008. Selvitys vuonna 2006 huostaan otetuista ja sijaishuoltoon sijoitetuista lapsista. Stakes työpapereita 21/2008.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2000. Tutkimushaastattelu. Helsinki: Yliopistopaino.
- Keltikangas-Järvinen, L. 2017. Hyvä itsetunto. 2017. Helsinki: WSOY.
- Kemppinen, P. 2000. Lasten ja nuorten tunne-elämän häiriöt. Vantaa: Kannustusvalmennus P. & K. Oy
- Kinnunen, S. 2010. Kun tiet eroavat: Elämää avioeron jälkeen. Kauniainen: Perus-sanoma Oy.
- Korteniemi-Poikela, E. & Cacciatore, R. 1999. Seksuaalisuuden portaat: opetuspaketti peruskoulun 1.- 9. luokille. Opetushallitus
- Korteniemi-Poikela, E. & Cacciatore, R. 2010. Portaita pitkin: lapsen ja nuoren seksuaalinen kehittyminen - opas vanhemmille. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö.
- L 13.4.2007/417 Lastensuojelulaki.
- Luukkala, J. 2015. Kukoistava parisuhde: rakkaussuhteen psykologia. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Duodecim.

- Lyytinen, P., Korhonen, M. & Lyytinen H. 2000. Näkökulmia kehityspsykologiaan: kehitys kontekstissaan. Helsinki: WSOY.
- Lämsä, A-L. 2009. Mun on paha olla. Jyväskylä: PS – kustannus
- Nurmiranta, H., Leppämäki, P. & Horppu, S. 2009. Kehityspsykologiaa lapsuudesta vanhuuteen. 1 p. Helsinki: Kirjapaja.
- Martikainen, L. 2015. Mitä se sulle kuuluu: nuoren elämän valinnat puntarissa. United Press Global.
- Mäkinen, O. 2006. Tutkimusetiikan ABC. Helsinki: Tammi.
- Määttä, K. 2007. Helposti särkyvää: nuoren kasvun turvaaminen. Helsinki: Kirjapaja.
- Rauhala, I. 2014. Eron keskellä. Keuruu: Otava
- Rönkkö, L. & Rytönen, T. 2010. Monisäikeinen perhetyö. Helsinki: WSOYpro Oy
- Saastamoinen, K. 2008. Lapsen asema sijaishuollossa: käsikirja arjen toimintaan. Helsinki: Edita Publishing Oy.
- Santalahti, T. 5.2.2018. Opettajan opas – Nuorten seksuaalisuus ja seksuaaliterveys. Duodecim. Koulun terveystietokirjasto. [Verkkosivu] [Viitattu 1.6.2018] Saatavilla: <https://www.koulunterveyskirjasto.fi/aihe/opettajalle-ja-opiskeluhoitolle/opettajan-opas-nuorten-seksuaalisuus-ja-seksuaaliterveys/oos00002#s6>
- Sinkkonen, J. 2007. Lapsen seksuaalista kehitystä ei pidä häiritä. Duodecim.
- Sinkkonen, J. 2010. Nuoruusikä. Helsinki: WSOY.
- Sosiaalialan ammattikorkeakouluverkosto. 29.4.2016. Sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen kompetenssit. [Verkkajulkaisu] Innokylä. [Viitattu 3.6.2018] Saatavilla: <https://www.innokyla.fi/documents/1167850/5e8f1ef1-7a5b-4dfb-a629-0ea09dbfe904>
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Lastensuojelun käsikirja. Huostaanotto. [Verkkosivu] [Viitattu 27.5.2018] Saatavana: <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/huostaanotto>
- Tuomi, J. & Sarajärvi A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisältöanalyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Turunen, K. 2005. Ikävaiheiden kriisit. Jyväskylä: Atena kustannus Oy.

Vuorinen, R. 1998. Minän synty ja kehitys. Porvoo: WSOY.

Väestöliitto. Rakkaus on hyväksyvää vastavuoroisuutta. [Verkkosivu] [Viitattu: 25.4.2018] Saatavana: http://www.vaestoliitto.fi/parisuhde/tietoa_parisuhdeesta/parisuhteen_lahtokohtia/parisuhteen_vaiheet2/rakkaus/

Väestöliitto. Seurustelu. 2018. [Verkkosivu] [Viitattu 1.6.2018] Saatavilla: <https://www.vaestoliitto.fi/nuoret/mina-ja-muut/seurustelu2/>

Väestöliitto. Vinkkejä elävään ja hyvinvoivaan parisuhteeseen. [Verkkosivu] [Viitattu 1.6.2018] Saatavilla: http://www.vaestoliitto.fi/parisuhde/tietoa_parisuhdeesta/parisuhteen_lahtokohtia/hyvinvoiva_parisuhde/

LIITTEET

Liite 1. Kysymysrunko tutkimushaastatteluja varten

Liite 2. Saatekirje

LIITE 1**Kysymysrunko tutkimushaastatteluihin**

Milloin olet ollut parisuhteessa tai oletko vielä?

Kerro suhteestasi?

Miten seurustelusuhde alkoi?

Millaisessa elämäntilanteessa olit silloin? Entä nyt? Miten elämä ehti muuttua suhteen aikana?

Millaiseksi kuvailisit suhdetta?

Vaikutti seurustelu jotenkin muuhun elämääsi? Miten?

Oliko sillä vaikutuksia esimerkiksi:

-kaveripiiriisi?

-koulunkäyntiisi?

-harrastuksiisi?

-ajankäyttöösi?

-ajattelutapoihisi?

-tulevaisuuden valintoihin?

Millaisia haasteita suhde toi tullessaan?

Millaisia myönteisiä asioita suhde toi tullessaan?

Koetko minäkuvasi jotenkin muuttuneen suhteen aikana tai sen vaikutuksesta? Miten?

Mitä mieltä muut olivat suhteestasi?

Yrittikö joku vaikuttaa seurusteluusi tai teidän tapaanne seurustella?

Millainen suhteesi on tällä hetkellä tähän henkilöön?

Mitä neuvoja antaisit alle 18-vuotiaalle nuorelle, joka on aloittamassa seurustelua?

LIITE 3.**Saatekirje**

Hei!

Olen sosionomiopiskelija Seinäjoen ammattikorkeakoulusta. Teen opinnäytetyötä, jossa tutkin nuoruuden parisuhteita. Haluan selvittää millaisia vaikutuksia seurustelulla on ollut nuoreen itseensä ja sen hetkiseen elämäntilanteeseen. Olen myös kiinnostunut siitä, vaikuttiko suhde jotenkin tulevaisuuteen. Tutkimusta varten haastattelen täysi-ikäisiä nuoria, jotka ovat alaikäisenä olleet yli 4kk kestävässä seurustelusuhteessa.

Tutkimusta tehdessäni olen salassapitovelvollinen ja haastateltavien henkilötietoja ei tuoda missään vaiheessa esiin. Opinnäytetyössä tutkittavien anonymiteetti säilyy, sillä käytän haastateltavista salanimiä. Myöskään mitään sellaista ei tuoda ilmi, mistä haastateltavan voisi tunnistaa.

Nauhoitan haastattelut, jotta materiaalin työstäminen olisi jälkikäteen helpompaa. Haastatteluista saatu materiaali ei päädy missään vaiheessa ulkopuolisten käsiin. Nauhoitukset tuhotaan heti kun ne eivät ole enää tarpeellisia.

Opinnäytetyöni valmistuttua, se julkaistaan Theseus-sivustolla. Opinnäytetyön löytää nimelläni etsien.

Vastaan mielelläni kaikkiin tiedusteluihin ja kysymyksiin!